№ 139 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 29 ՅՈՒՆԻՍԻ

1910

ԵՐԵՍՈՒՆՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 29 ՅՈՒՆԻՍԻ № 139

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի. կէս տարվանը 6 ռուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԷՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ» Сергіевская ул., № 5.
կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Խմբագրատան տելեֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզուով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 20 կոպէկ.
Խմբագրատան տելեֆօն № 253.

Զաւէիր Բօղդանօֆնա, Բօղդան Գասպարօվիչ, Թագուհի Գասպարօֆնա Գասպարեանցները և Աննա Գասպարօֆնա Անանեանցը՝ զաւակներով՝ խորին վշտով յայտնում են ազգականներին և ծանօթներին՝ առաջինն իր ամուսնու և անմոռաց տալոջ-որդու, իսկ վերջինները իրանց հօրաքրոջ-որդու՝

Մովսէս Մկրտումեան ԹԱԻՐԱԴԵԱՆՑԻ

մահը: Պատարագի և հոգեհանգստի արարողութիւնը մարմնի վրա վաղը, չորեքշաբթի, յունիսի 30-ին, առաւօտեան ժամը 11-ին, իսկ թաղումը նոյն օրը՝ Խօջիվանքի գերեզմանատանը:
1—1

ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ յայտնում է, որ Կիսլովոդսկում վախճանված բանկի դիրեկտոր

Մովսէս Մկրտումեան ԹԱԻՐԱԴԵԱՆՑԻ

Թաղումը տեղի կունենայ չորեքշաբթի, յունիսի 30-ին Խօջիվանքի գերեզմանատանը: Արարողութիւնը մարմնի վրա նոյն օրը՝ Վանքի մայր-եկեղեցում, առաւօտեան ժամը 11-ին:
2—1

ԲԱԳՈՒԻ ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑ.-ԾԽ. ԵՐԿՍԵՌ ԴՊՐՈՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Հարկաւոր են 5 ուսուցիչ

հետևեալ առարկաների համար.

1) Հայոց լեզու՝ 32 դաս (2 դասը իրաւընութեան), 2) Ռուսաց լեզու՝ 26 դաս, 3) Թուաբանութիւն՝ 23 դաս, 4) Աշխարհագրութիւն՝ 16, դաս, 5) Ռուսաց պատմութիւն՝ 6 դաս և 6) Բնագիտութիւն՝ 15 դաս:

Հայերէնագիտութեան դասատուները պիտի լինեն հմուտ, փորձառու եւ մանկավարժական պատրաստութիւն ունեցողներ, իսկ ռուսաց լեզուի դասատուները՝ փորձառու եւ անպայման ուսուցչական ինստիտուտ աւարտածներ: Դասավարձն է 60 բուբլի: Ամէն մի ուսուցիչ կունենայ շաբաթական 18—24 դաս: Ցանկացողները իրանց կրթութեան, անցեալ մանկավարժական գործունէութեան մասին համառօտ տեղեկութիւններով թող բարեհաճեն գրել մինչև յուլիսի 25-ը՝ հետևեալ հասցէով. Баку. Попечительству Бакинск. Арм. Церк.-Приходск. школъ. Гимназическая ул.
(Ե.Հ.) առ. 789. 2—1

Պետերբուրգի Հայոց Եկեղեցական Խորհուրդը

սրանով յայտնում է, որ առաջիկայ 1910/11 ուսումն. տարում Մոսկվայի Լազարեան ճեմարանում ԲԱՑՎՈՒՄ ԵՆ 2 ԹՈՇԱԿ: Խնդիրները վկայականների հետ պիտի ներկայացվեն Պետերբուրգում Հայոց Եկեղեցական Խորհրդին մինչև յուլիսի 10-ը:
(Ե.Հ.) առ. 783. 2—1

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ

Ամառային շինութիւն
Այսօր, երեքշաբթի, յունիսի 29-ին
տեղի կունենայ
Ընտանեկան երեկոյթ
պ. պ. անդամների, կանդիդատների, նրանց ընտանիքների և հիւրերի համար
կը ներկայացվի
„На лонѣ природы"
Մասնակցում են՝ Վ. Ն. Նօվացցի և Ր. Ն.
Պոտացկայա:
Երեկոյթին կը նուագեն ԼԱՐԱՆՈՒԱԳՆԵՐԻ ԽՈՒՄԲԸ և ՍԱԶԱՆԴԱՐՆԵՐ.
Ներկայացումից յետոյ տեղի կունենան
— ՊԱՐԵՐ —
Եւրօպական եւ կովկասեան:
Հիւրերը՝ յանձնարարութեամբ՝ մուտքի համար վճարում են—տղամարդիկ 1 ր., կանայք 50 կ.:
Ներկայացման մուտքը դահլիճ—ձրի:
Սկիզբը երեկ. ժամը ճիշդ 9-ին:
(առ.) 786. 1—1

ԵՐԵՒԱՆԻ Հ. Հ. ԹԵՄ. ԴՊՐՈՑԻ

համար հարկաւոր է
Գերմաներէն լեզուի
ՄԻ ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՈՒՍՈՒՑԻՉ
Դասերի թիւը 19 է, դասագին 70 ր.:
Ցանկացողները՝ ուսման վկայագրի հետ՝ մինչև յուլիսի 20-ը թող դիմեն հոգաբարձութեանը:
(Ե.Հ.Կ.) առ. 785. 3—1

ԳՈՐԾՈՂՆԵՐԻ ՍՈՎԻ ՄԱՍԻՆ

Արդեօք ճի՞շդ է, որ գործողների սով է մեզանում:

Եւ եթէ ճիշդ է, ի՞նչ է դրա պատճառը: Եւ ի՞նչ միջոցներ են հարկաւոր եղած կարիքին բաւարարութիւն տալու:

Էջմիածնի ճեմարանը, մի քանի թեմական դպրոցներ տեսուչներ են որոնում:

Մի քանի թեմեր և վիճակներ՝ առաջնորդներ, յաջորդներ և թեմական տեսուչներ են որոնում:

Էջմիածինը վիւանական խորհրդի, ուսումնարանական յանձնաժողովի և ուրիշ խորհրդակցութիւնների համար գործունեայ մարդիկ է որոնում:

Մեր զանազան ընկերութիւնները գործողներ են որոնում թէ վարչական կազմի և թէ յանձնաժողովների մէջ գործելու համար:

Ալէքսանդրօպոլը քաղաքագլուխ է որոնում: Մեր երկրի շատ հաստատութիւններ որոնում են ղեկավարող ձեռնհաս անձերի:

Այդ խոշոր պահանջի դիմաց մենք ամենուրեք հանդիպում ենք անվերջ գանգատի՝ գործող մարդկանց բացակայութեան կամ պակասութեան մասին:

— Գործողներ, բանիմաց, ձեռնհաս գործողներ տուէք մեզ,—լսվում է ամէն կողմից:

Որոնողները կանգ են առնում հրապարակի վրա եղած մարդկանց վրա և անունները ծանր ու թեթև անելուց յետոյ՝ չեն գտնում բաւարարութիւն:

Առաջինը այն պատճառով, որ արդարև մեծ նախաձեռնութեամբ, ինքնուրոյն, ուժեղ կամքի և հաստատ բնաւորութեան տէր մարդիկ շատ չեն հրապարակում, իսկ երկրորդ՝ մեր կեանքի պայմանները նպաստաւոր չեն այն սակաւաթիւ անձերի համար, որոնք արժանաւոր կերպով կարող էին սատանձել այդ պաշտօնները:

Մեր հասարակական հաստատութիւնները կարծես ստեղծված են այն բանի համար, որ մարդիկ գան այնտեղ նախատվելու, տանջվելու, վարկաբեկվելու և բոլոր յանցանքների մէջ մեղադրված լինելու:

Եւ իւրաքանչիւր պատուազգաց անհատ չափազանց տատանվում է, երբ նրան առաջարկվում է պաշտօն այդ հաստատութիւնների մէջ:

Այն օրից, որ պաշտօնը ստանձնվեց, սկսվում են մեքենայութիւններ, դաւեր, զրպարտութիւններ գործող անհատի դէմ, մինչև նա յուսահատված թողնում է տեղ ու պաշտօն և փախչում մեր հասարակութիւնից:

Եւ այդպիսով մի կողմից լուրջ գործողների պակասութիւնը, իսկ միւս կողմից եղածների խուսափումը պաշտօններ ստանձնելուց՝ դրել է մեր հասարակութեանը և մեր հասարակական գործերը տարտամ վիճակի մէջ, որը չափազանց ծանր է ազդում մեր հանրային և կուլտուրական առաջադիմութեան վրա:

Անկասկած՝ ուժեղ բնաւորութեան անհատներ չը պէտք է ուշ դարձնէին խոչընդոտների վրա և հանդէս գային իրանց գործով, հաւատալով իրանց ապագայ յաղթութեանը. բայց ո՞վ կարող է պահանջել, որ ամէն ոք յանձն առնէ մեծ փորձութիւններ և հանդիսանայ հերոս ու նահատակ:

Հասարակութիւնը չը պէտք է զոհեր և նահատակներ պահանջելով օրօրէ իրան. այլ պէտք է լուրջ կերպով մտածի և հոգատար լինի բարելաւել մեր իրականութեան դաժան պայմանները իր հասարակական և կուլտուրական գործողների համար:

Ա. Բալանթար

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Բալտիական նաւահանգիստ, 26 յունիսի

Կայսերական պալատի մինիստրի հեռագիրը. «Յունիսի 25-ին, առաւօտեան ժամը 8-ին, Թագաւոր Կայսրը Նորին Մեծութեան փլագ-կապիտանի ու շքախմբի ուղեկցութեամբ «Օխոտնիկ» ականանաւով բարեհաճեց ծով դուրս գալ և, մտնելով ֆինլանդական շխերաները, վերադարձաւ նորից բալտիական նաւամատոյցը, ուր փոխադրվեց կայսերական «Շտանդարտ» զբօսանաւի մէջ»: (Հ. Գ.)

Օդեսսա, 26 յունիսի

Թագաւոր Կայսրը լսելով ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրի զեկուցումը Օդեսսայի դումայի կողմից արտայայտված հաւատարիմ հպատակութեան զգացմունքների առիթով, որը ի նշան Թագաւոր Կայսրի երկու անգամ 1909 թւին Օդեսսայի վրայով անցնելու՝ որոշել է հիմնել հայրենասիրական աղջկանց՝ Թագուհի Կայսրուհի Ալէքսանդրա Ֆէօդօրօֆնայի անուան մի ուսումնարան, սեփական ձեռքով մակագրեց նրա վրա.

«Ռեկեոծ շնորհակալութիւնս եմ յայտնում եւ ցանկանում եմ ապագայ ուսումնարանին աջողութիւն»: (Հ. Գ.)

Բերլին, 27 յունիսի

Տեղիս քաղաքական շրջաններում ռուս-ճապօնական նոր համաձայնութեան կայացման գործում տեսնում են այդ երկու պետութիւնների դիպլօմատիայի տարած մեծ աջողութիւնը, ողջունում են նրան իբրև խաղաղութեան մի քայլ, որը կոչված է վերացնելու ընդհարման առիթները Հեռաւոր Արևելքում. սակայն նկատում են, որ այդ դաշնագիրը կարող է կոնֆլիկտների առիթ ծառայել, եթէ բոլոր ազգութիւններին լիակատար ազատութիւն վերապահվելու չը լինի տնտեսական մրցութեան համար Մանջուրիայում: (Հ. Գ.)

Բերլին, 26 յունիսի

Մամուլը զբաղված է ռուս-ճապօնական համաձայնութեան փաստի քննութեամբ: «Թայմս» ընդգծում է նրա անագին քաղաքական նշանակութիւնը: «Կրէյց-Ցայտունգը» Գերմանիայի, Աւստրիայի ու Ամերիկայի սերտ մերձեցման անհրաժեշտութեան միտքն է յայտնում, որպէս ցանկալի հակակշիռ Ռուսաստանի, Ճապօնիայի, Անգլիայի ու Ֆրանսիայի: «Պօստը» կարծում է, որ այդ համաձայնութեամբ Ֆրանսիան ու Անգլիան ոչ մի հիմք չունեն գոհ մնալու, քանի որ նրանց ապագայի համար ձեռնտու չէ լինելու: «Ֆօսսիշէն» հեգնում է Ֆրանսիային, անուանելով ֆրանսիացիներին բաղդաւոր ֆանտազեօրներ և գրում է, որ համաձայնութիւնը Ռուսաստանին անգամ ոսկի պտուղներ չի տայ: Որքան աւելի գրաւվեն ռուսները մոնղոլական աւանտիւրայի մէջ, այնքան դա հաճելի է ճապօնացիներին:

«Բերլինէր-Տագեբլատը» պատրաստ է ողջունելու այդ համաձայնութիւնը, եթէ որ Գերմանիան հաւաստիացումներ ստանայ՝ թէ ազատ մրցութիւնը Ասիայում և Մանջուրիայում այսուհետև էլ պահպանելու է իր ույժը:

«Ֆրանկֆուրտէրը» ընդհակառակը յոռետես է վերաբերվում, գտնելով որ նա չի փոխի գործերի դրութիւնը Հեռաւոր-Արևելքում, որովհետև Ռուսաստանը և Ճապօնիան բնական թշնամիներ են ներկայանում, Ագանց պատերազմի խնդիրը չի վերջանայ, և պատերազմը յետաձգված է միայն: (Հ. Գ.)

Բլէտնի, 26 յունիսի

Բարօնէսսա Դէլարօշը Վաուզէնի բիպլանով թռչելիս վայր ընկաւ 30 մետր բարձրութիւնից և ջարդեց ձեռքերն ու ոտքը: Նրա կեանքը վտանգի մէջ է: (Հ. Գ.)

Պարիզ, 26 յունիսի

Պատգամաւորների պալատը քննութեան ենթարկելով Բրիսօնի հարցապնդումը, որով նա մեղադրում էր Շերօնին Մարսէյլի գործադուլին միջամտելու համար, վստահութիւն յայտնեց կառավարութեանը: (Հ. Գ.)

Բէլգրադ, 27 յունիսի

«Պրէսս-Բիւրօն» վճռականօրէն հերքում է Բէլգրադից ստացված այն լրագրական տեղեկութիւնները, որ իբր տեղական ոստիկանութիւնը երևան է հանել մի դաւադրութիւն՝ ուղղված սերբիական Թագաւորի դէմ: (Հ. Գ.)

Ֆիրիւզա, 27 յունիսի

Գիշերվայ ժամը 2-ի մօտերը Ղըզըլարվաթ-Կօլ կայարանների միջև տեղի ունեցաւ գնացքի խորտակումն. կան սպանվածներ ու վիրաւորվածներ:
(Հ. Գ.)

Բիշինէվ, 26 յունիսի

Վարկային ընկերութեան մէջ երևան հանված 70,000 ռուբլի վատնումի պատճառով ֆինանսական մինիստրութեան պաշտօնեաները վերաստուգութիւններ են կատարում: Ընկերութեան փամերը համնում են միլիօն ռուբլու:
(Հ. Գ.)

Եկատերբուրգ.—Շարունակվում է պօստը կողոպտելու գործի քննութիւնը: Կալանաւորված են 50 հոգի, որոնք յանձնված են զինուորական դատարանին: Նրանցից երեսունին մահվան պատիժ է սպառնում:
(«Б.»)

Սիմֆերօպօլ.—Առաջված է Օդեսսայի ուսումնարանական շրջանի շրջաբերականը անվստահելի ուսուցիչների վրա հսկողութիւն նշանակելու անհրաժեշտութեան մասին: («Б.»)

Մինսկ.—Բուչայէվկա գիւղում խոլերայի առիթով անկարգութիւններ տեղի ունեցան: Գիւղացիները շրջապատեցին բժշկական կենտրօնավայրը, ջարդեցին պատուհանները, տուն ներս խուժեցին, թալանեցին դեղօրայքը և սպառնացին սպանելու բժշկական խումբը: («Б.»)

Եալտա.—Տեղական իշխանութիւնը հրամայեց դռնապաններին խստիւ հսկողութիւն ունենալ եկող էկսկուրսանտների վրա, որոնք իջևանում են դպրոցական շինութիւնների մէջ: Հրամայված է փակել շինութիւնները երեկոյեան ժամը 10-ին և ուշ եկողներին այլևս ներս չընդունել: Այդ հողի վրա բազմաթիւ միջադէպեր են տեղի ունենում տեղական ադմինիստրացիայի ու էկսկուրսանտների ղեկավարների միջև:
(«Б.»)

ՍԼԱՒՈՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐՈՒՄ

Սօֆիա, 26 յունիսի

Բացվեց ռուսական տնայնագործական և տպագրական գործի ցուցահանդէսը շուկայ բաժանմունքով: Հանդիսաւոր բացմանը ներկայ էին միտրօպօլիտները, ռուսական գործերի հաւատարմատար ֆօն-Բախը և Սօֆիայի հասարակութեան 5000-ի չափ աչքի ընկնող ներկայացուցիչներն ու սլաւօնական հիւրերը:

Սլաւօնական համագումարը շարունակում է իր աշխատանքները: Կարդացվել են ռեֆերատներ Սերբիայի կուլտուրական վիճակի ու Բօլգարիայի առևտրական յարաբերութիւնների մասին: Բէխտերէվը իր ռեֆերատի մէջ շեշտել է, որ անհրաժեշտ է հաստատապէս հետևել Պրագայի համագումարի հաշտարար սկզբունքներին:

Սեկցիաների նիստերում ընդունված է սլաւօնական հեռագրական գործակալութեան գործունէութիւնը սկսելու համար արված առաջարկը: Սլաւօնական բանկի ու համասլաւօնական ցուցահանդիսի հարցերը առայժմ բաց են մնում:

Համագումարի երկրորդ օրը երեկոյեան ի պատիւ Պետական Դումայի ու պարլամենտի անդամների զինուորական ակումբում և քաղաքային կազինօյում տրվեց բանկէտ: Միաժամանակ տեղի ունեցաւ համերգ և պարահանդէս: (Հ. Գ.)

Սօֆիա, 27 յունիսի

Սլաւօնական համաժողով: Բօբչէվ յայտնում է, որ Ստախօվիչը ընթացք չէ ուզում տալ իր բողոքին կազմակերպիչ կօմիտէտի գործողութիւնների դէմ Մոսկվայի սլաւօնական կուլտուրայի ընկերութեան համաժողովին մասնակցելու հարցի վերաբերմամբ: Լէվ Տօլստօյ դիմեց Բօբչէվին մի նամակով, բացատրելով իր հայեացքները և ջերմ համակրութիւն յայտնելով համաժողովի գործին: Ամբողջ օրը քաղաքը դիմաւորում էր վաղվան համաժողովին եկող հիւրերի և բազէների գնացքները: Տրամադրութիւնը ոգևորված է: Հակառակ պրօգրամի՝ մակեդօնական ընկերութիւնների ներկայացուցիչները դիմեցին համաժողովին յիշատակգրով սերբիական մակեդօնական պրօպագանդայի դէմ, որ իբր թէ արգելք է հանդիսանում սլաւօնական միութեան: Լեհական և ուկրայնական հարցերի առիթով ծագած թիւրիմացութիւնների պատճառով ռուսական պատուիրակների կազմից հեռացան Օդեսսայի սլաւօնների միացման ընկերութեան ներկայացուցիչ Լուչէնկօ և պրօֆ. Պօգօդինը: Համագումարի դէմ սկսված ագիտացիան, որ կենտրոնացած է գլխաւորապէս սօցիալիստական «Կամբան» լրագրի մէջ, աջողութիւն չունի լայն խաւերում:
(Հ. Գ.)

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Կանէա, 26 յունիսի

Որովհետև ազգային ժողովի քրիստոնեայ անդամների քանիցս գումարված խորհրդակցութիւնները ոչ մի համաձայնութեան չը բերեցին, ուստի հիւպատոսները տեղեկացրին կրետական կառավարութեանը, որ եթէ մինչև երկուշաբթի պահանջը կատարվելու չը լինի, մաքսատները խլուն գրաւվելու են: (Հ. Գ.)

Կանէա, 27 յունիսի

Դիմադիր կուսակցութիւնը, համաձայնութիւն յայտնելով միջոցներ ձեռք առնել անկարգութիւնների դէմ, այն կարծիքն է յայտնում, որ չէ կարելի թոյլ տալ մահմեդական պատգամաւորներին կրետական պատգամաւորների ժողովի անդամ դառնալ, մինչև որ նրանք երդում չը տան յունական թագաւորին: Եթէ ժողովի մեծամասնութիւնը կենթարկվի պետութիւնների ցանկութիւններին, դիմադիր կուսակցութիւնը չի մասնակցի այսօր գումարվող ժողովին: Վէնիզէլօս յոյս ունի, որ ժողովը թւով բաւական մեծ կը լինի օրինական վճիռ կայացնելու համար: (Հ. Գ.)

Սալօնիկ, 27 յունիսի

Դիբրեան շրջանի ազգաբնակութեան զինաթափման գործը շարունակվում է անարգել կերպով: Ալբանացիները, բացառութեամբ աւարառութիւններով ապրող պրօֆէսիօնալ աւազակների, յօժարակամ յանձնում են իրանց զէնքերը: (Հ. Գ.)

Կանէա, 27 յունիսի

Յունիսի 26-ին կայացաւ ազգային ժողովի հրապարակական նիստը. կառավարութեանը աջողվեց հաւաքել 114 քրիստոնեայ պատգամաւորներից 59-ին: Մահմեդականներին թոյլ տալու համար ձայն տուին 55-ը: Ժողովը ընդհատեց իր նիստը 4 ամսով: (Հ. Գ.)

Սալօնիկ, 26 յունիսի

Յունիսի 23-ի երեկոյեան երկու

առաջընթաց զօրամասեր Դիբրին մօտիկ կիրճում ընկան Կաբիշ երկու եղբայրների պատրաստած ալբանական ծուղակի մէջ։ Երեք ժամ տևեց կռիւը։ Նորէկ թիւրքական զօրքերի շնորհիւ զօրամասերը փրկվեցին վտանգից։ Երկու կողմից էլ բազմաթիւ զոհեր կան։ Կաբիշ եղբայրներն ու 8 ալբանացիներ գերի են բռնված։

Յունիսի 24-ին Դիբր եկաւ Տուրգութ փաշան։ Իփէկում կախաղան է հանված յայտնի աւազակ Բիլիալ Բէքիրը։ (Հ. Գ.)

—

Թէհրան, 26 յունիսի

Սիփէհդարի կաբինէտը հրաժարական տուեց։ Ըստ երևոյթին նոր կաբինէտ կը կազմվի մէջլիսի անդամներից՝ Մուշիր-ուդ-Դովլէին գլուխ ունենալով։ (Հ. Գ.)

ՊՈԼՍԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

—

Կ. Պոլիս, 20 յունիս

Մեր պարլամենտի երկրորդ շրջանի վերջին զանգն ալ հնչեց։ Եւ պատգամաւորները, սրբելով իրենց քրտնած և խոնջ ճակատները, ցրուեցան իրենց տեղերը, որպէսզի կազդուրուած, նոր ուժերով վերադառնան երրորդ շրջանին մէջ գործելու համար։ Բարով երթան։

Հակկը փաշա վերջին նիստին մէջ պարզեց այն հայեացքները, որ ունեցաւ իր դահլիճը արտաքին քաղաքականութեան մէջ։ Դիւանագէտներու պայմանական խօսքերը շատ լաւ սորված է ան. հին պղուէս է. խօսք չկայ. խաղաղութիւն մշակուած է բոլոր տէրութեանց հետ, որոնց թագաւորները, Ֆէրդինանդ և Պետար, իրենց այցելութիւններովը, բերին խաղաղութեան հաւաստիքները։

Վարչապետը, թեթև հպումով քսուելով Ալբանիոյ, Եմէնի հարցերուն, յայտարարեց, թէ Կրետէի մէջ պիտի պահպանուին Թիւրքիոյ վեհապետական իրաւունքները. թերևս ըսել կուզէր թէ պիտի ջանայ, որ լաթի կտոր մը, օսմանեան զինանշանով, երերայ Սուդայի ծոցին մէջ։ Սօֆտաները կը ծափահարեն Հակկը փաշայի այդ քաջութիւնը։ Ծափ կը զարնեն թերթերը, ծափ կը զարնեն նաւավարները, բեռնակիրները։ Բայց թերևս ինքը, օսմ. վարչապետը ամենէքէս աւելի համոզուած է, որ տարտամ բացատրութիւն մըն է վեհապետական իրաւունքներու պահպանութիւն խօսքը. թերևս բաղձացուած լաթի կտորն ալ չծածանի Սուդայի ծոցին մէջ։ Ան, Կրետէն, արդէն թաւծ է. հելլէն բնակչութիւնը օրէ օր կաճի, կը զօրանայ Մինօվսի հայրենի հողին վրայ. և օր մը չէ օր մը՝ կը գրկակցի պաշտօնապէս Աթէնքի հետ։

Ատոնք լաւ. ինչո՞ւ սակայն չի հաճիր ըսելու թէ անդին, Անատոլուի խորքերուն մէջ, դատական, վարչական մեղապարտ դրութիւնները օրէ օր կնճռոտութիւններ կը հանեն բնակչութեանց ամենէն աւելի տառապագին մէկ տարրին դէմ։ Բաղէշի զաւառ վալին, Թահիր փաշա, մէկ կողմէ խուզարկել կուտայ Մուշի ս. Կարապետի վանքը և միւս կողմէ, իբրև պատասխան, կը հեռագրէ, թէ խուզարկութիւն կատարուած չէ, այլ հիւր գտնուած է այն. ինչ կայմակամը, և զինուորներն ալ, հետաքրքրութեան համար, այցելած են վանքին ամեն խորշերը։ Դարձեալ, երբ կը հարցուի, թէ ինչո՞ւ աւատապետները զինեալ ման կուգան երկրին մէջ այլևայլ կողմեր, կը պատասխանէ, որ ոչ թէ հայերու սարսափ ազդելու համար է, այլ ատոնք սափրուած են զէնքերով ու իրենց մարտիկներովը ման գալ, որովհետև հայերէն կը վախնան։

Հակկը փաշա չի հաճիր նոյնպէս ըսել, որ երկրին մէջ բռնական նոր միջոցներով կը գրաւուին գիւղեր, հողեր, պարտէզներ. գիւղացին ձեռքը լանջքին վրայ դրած՝ անգործ կը կենայ ցանքի, հունձքի եղանակներուն։ Ի՞նչ պիտի ընեն ատոնք. ո՞վ պիտի կերակրէ զիրենք, երբ վաղը միւս օրը ձմեռը կը հասնի։

Հակկը փաշայի դիւանական պերճախօսութեանը կը յաջորդէ պարլամենտի նախագահը, որ վերջին օրը, իր չէզոքութեան ջերէն դուրս ելած, կը փակէ ժողովը։ Իր բոլոր փառքը սա է, որ պատգամաւորական ժողովը յաջողած է այս տարի լուծել 65 հարցեր, մինչ նախորդ տարի՝ հազիւ 45։ Ու կըսէ. «Զանքերով ձեռք բերինք սահմանադրութիւնը, պիտի պահպանենք զայն գի ի բուին»։ Ու վերջացաւ ամեն բան. խաղաղութիւն ամենեցուն։

Կայսերական իրադէ մը, Հակկը փաշայի բերնով, արձակուրդի դադարը կը հռչակէ ժողովքին։

Յաջորդ օրը, առտուան շոգենաւով, Եւրոպա ուղևորեցան ելմտական ու արդարութեան մինիստրները. առաջինը, Ջավիդ բէյ, մանօթ է Եւրոպայի. իսկ յաջորդը, մոլլա Նէջմէդդին, առաջին անգամ իր թևերը կը արգէ դէպի արտասահման։ Յոյս կայ որ այդ կարգի ուղևորութիւններ, ամօթի հետ մէկտեղ, Թիւրքիոյ մինիստրներու մէջ ամեն քիչ մը ցաւ դէպի չարչրկուող, տառապագին հայրենիքը, քիչ մը արդարութեան շիտակ ըմբռնումներ, որոնց կը կարօտի երկիրը։

Հակկը փաշան ալ պիտի մեկնի, կըսուի։ Շատ լաւ կըլլայ. ան ուրիշներէ աւելի պէտք ունի եւրոպական կեանքին մէջ նորոգուելու, ու որքան հնար է, աւելի շուտ շուտ։ Կերևի թէ ինչ որ ունէր երբեմն Իտալիայէն, ուրկէ վարչապետ կոչուեցաւ, ջնջուած է իր հոգիին մէջ, և հէնց ատով է որ վերջերս բնաւ շնորհ ցոյց չտուաւ իր գործերուն մէջ։

Իր գթութեան շնորհիւ՝ Ադանայի արիւնաթաթախ վալին, Ջէվադ բէյ, այսուհետև պիտի ընդունի մօտ 250 ո. ամսական գումար մը, այնպէս և ուրիշներ, որոնք երկրին բուն յետադիմական ուժերը կը կազմեն։ Շատերու համար զուցէ մեծ խոբզիտութիւն մը. համարուի, սակայն ոչ այդպէս. այդ հնարքը, դեռ Համիդ ճամբայ չելած, իբր պայման առաջարկեց ան. և այսօր կասկած կայ, թէ ինքն ալ մին է անոնցմէ, մեծ ժուռնալջի մը, իր հոգիին բոլոր ծալքերովը քաջածանօթ վատուածներուն։

Ինչ որ է, թող երթայ Եւրոպա, քիչ մը ամօթի զգոնով ներկուի ու դառնայ։

Պայքարը մեղմանալու վրայ է։ Մինիստրական խորհուրդը որոշում ըրած է վերջ մը դնել այդ աղէտքին։ Հաւանաբար վաղը միւս օր իրենց բարձր պաշտօնէն վար կիջնեն մեր քիւրդերը, ալ իրաւունք չունենալով ժամել ամեն հաստատութեանց մէջ, իրենց ձեռքով կատարելու մաքրագործութիւններ։

Ֆէնէրի պատրիարքարանը, չափէն աւելի դժգոհ՝ եկեղեցիներու հարցին առաջած լուծումէն պարլամենտի մէջ, յիշատակագիր մը մատուցած է սուլթանին, չվաւերացնելու պատգամաւորական ժողովին որոշումները։ Հակկը փաշա զգացուցած է, թէ յոյն պատրիարքը պէտք է գիտցած ըլլար, որ սահմանադրական կայսրը ոչ իրաւունք ունէր այդպիսի քայլ մը առնելու և ոչ ալ կառնէր արդէն։ Շատ զարմանալի բան։ Բոլէններ կուգան, ուր ակամայ կը փորձուի մարդ հաւատալու, թէ սահմանադրութիւնը շատ ցանկալի եղած չէ թերևս յունական ըմբռնումներու։

Պատրիարքը յայտարարած է, որ եթէ յիշատակագիրը պէտք եղած ընդունելութիւնը չգտնէ, պիտի ընէ այնպիսի կարգադրութիւններ, որոնք յոյն ժողովուրդին մաքին համաձայն պիտի ըլլան։ Այդ մեղմ սպառնալիքին ներքև թագնուածը սա է, թէ գուցէ փակուին բոլոր յոյն եկեղեցիները երկրին մէջ։ Հին ձև մըն է, որ տեղի ունեցաւ Համիդի օրով, բայց այժմ չի կարծուիր որ ունեցած ըլլայ հին ազդեցութիւնը։ Ամեն պարագայի մէջ, կառավարութիւնը ստիպուած է միջին ճամբան ընտրել յոյն և բուլղար եկեղեցիներու սեփականութեան վէճերուն մէջ։

Շահէն

ԱՐՁԱԳԱՆՔՆԵՐ ԹԻՒՐՔԱՀԱՅԱՍՏԱՆԻՑ

—

Վան, 16 յունիսի

Մարդասպանութիւններն ու ալան-թալանները նորից վերսկսվել են։ Գիտէք, որ անցեալ աշնանը մի շարք քիւրդ ցեղապետներ, աւազակներ, յայտնի ոճրագործներ հաւաքվեցին Ատրպատականում Մակուի սարդարի մօտ, ուր խորհուրդներ էին սարքում զարնան յարձակումներ գործելու սահմանագլխից այս կողմը և Թիւրքական հողը դարձնելու աւերի ու արեան թատաբեմ։ Այդ նպատակով քիւրդական միութիւններ ստեղծվեցին սահմանից այն կողմն ու այս կողմը, բայց երևում է, որ այս խորհուրդը շատ քաջալեր չը ստացաւ։ Քիւրդ հասարակ, աշխատաւոր ժողովուրդը չը համոզվեց թողնելու խաղաղ, նորմալ կեանքն ու բարեկեցութիւնները եւսեէց ընկնելու, ուստի Բեօր-Հիւսէյին փաշան մի քանի ընկերներով վերադարձաւ Թիւրքիա, իսկ Էմին փաշան դեռ շարունակում է մնալ Իրանում։

Այդ ժամանակից Պարսկաստանում էին ապաստանել նաև յայտնի քիւրդ հրոսակապետներ, ինչպէս են կրավցի ցեղից Միր-Մհէ և նրա հօրեղբօր որդիները Կադըր ու Զէյնֆէր, որոնք անցեալ տարի Կանգվար գիւղում եօթն հայեր սպանելու պատճառով՝ փախստական էին եղել։ Սրանք ահա այժմ վերադարձել են Պարսկաստանից 100-ից աւելի հեծեալ ընկերներով և աւերի ու թալանի են մատնում Խօշաբ, Նորդուզ, Շատախ, Հայոց-Ձոր և այլ գաւառները. ասում են, որ սարդարն էլ մարդիկ է տուել սրանց։

Ցիշեալ Միր-Մհէն անցեալ շաբաթում մի վաճառաբրձ կարաւան կողոպտեց Խօշաբի գաւառում, յափշտակելով նրա հետ եղած վաճառքներ և անասուններ. քանի օր առաջ էլ նրա ընկերները—Կադըր ու Զէյնֆէր—Նորդուզի ճանապարհը կտրելով, նոյն օր պատահած բոլոր հայ ու քիւրդ ճամբորդներին, թւով 40-ից աւելի, բռնեցին և իրանց հետ գերի տարան լեռներում։ Կառավարութիւնը իմանալով զօրքեր ուղարկեց գերիներին ազատելու համար. զօրքերը կռիւ սկսեցին քիւրդերի հետ. մի ամբողջ օր գնդակներ արձակվեցին երկու կողմից, առանց ոչ մէկ հետևանք ունենալու. իսկ յաջորդ օրը քիւրդերն արձակեցին բոլոր գերիներին էլ, սպանելուց յետոյ նրանցից մէկին, Փիրբէդէլան գիւղացի Սահակ Ղարիբեանին, որի դէմ վրէժ ունէին, իսկ կողոպտեցին նրանց հետ եղած 15 ձիեր, ապրանք և 100 ոսկուց աւելի էլ դրամ, չը խտրելով հայի ու քիւրդի։ Նրանք գալիս էին Վան՝ ցորեն և այլ վաճառքներ գնելու։

Այսպէս ուրեմն Միր-Մհէ, Կադըր ու Զէյնֆէր նոր եռապետութիւն կազմած ահ ու սարսափի են մատնել երկիրը. Նորդուզի և Խօշաբի, Շատախի ու Հէքարիի ճամբաները փակվել են, երթևեկութիւնները դադարել, իսկ կառավարութիւնը անտարբեր հանդիսատես է լինում, կարծես թէ ոչ մի բան չէ պատահել. իսկ վալին պտոյտի է ելել գաւառներում։

Երկու օր առաջ Կաւաշ գաւառակի Ցաղուն գիւղում երկու եղբայրներ՝ Մանաս և Անդրանիկ՝ իրանց մարգագետնից քիւրդերի տաւարները դուրս հանելիս, քիւրդերը սպանեցին նոյն երկու եղբայրներին, մի հայի տուն էլ աւերումի մատնելով։ Մարդասպանները նոյն գաւառի Շաղվան գիւղից են, որ դրացի է Ցաղուն գիւղին։ Ասում են, որ վերջին օրերում քիւրդ պրօպագանդիստներ շրջում են գիւղերում, քիւրդական միութիւններ են կազմում և գրգռում են քիւրդերին հայերի դէմ. այս սպանութիւնն էլ վերագրվում է այդ գրգռութիւններին։ Կասկածվում է, որ սրա պատճառով ազգայնական ու ֆանատիկ զգացումներն աւելի լարվեն, տեղի տալով նոր սպանութիւնների և նոր ալան թալանների։

Հայ մէկ կնոջ կրօնափոխութեան հետևեալ պարագան բաւական հետաքրքրական է։ Սրանից երեք տարի առաջ Աղբակ գաւառի Էրնկեան գիւղացի Ոսկօ անուն մի աղջիկ առևանգվում է նոյն գաւառի Աշկերտ գիւղացի մի թիւրքացած հայի ձեռքով. մի քանի օրից յետոյ այդ աղջիկը ներկայանում է Բաշ-Կալէի իդարէի մէջլիսին և, հաւատափոխութիւն յայտարարելով, առևանգող քիւրդացած հային կին է լինում։ Իսկ մէկ ամիս առաջ նոյն Ոսկօն ամուսնու տնից փախչելով ս. Բարդուղիմէոսի վանքն է ապաստանում և հեռագիր տալով Վանի առաջնորդարանին յայտնում է, որ ինքը հայ է և հայ պիտի մնայ, թէ Բաշ-Կալէի իդարէի մէջլիսի առաջ կրօնափոխութեան յայտարարութիւն տուողն ինքը չէ եղել, այլ իր թիւրք տագր կինն է արել նոյն յայտարարութիւնը իր անունից։ Բաշ-Կալէի կառավարութիւնը ուղարկում է նոյն կնոջը քաղաքս. բայց հակառակ առաջնորդ. փոխանորդի պնդումներին, վալին նրան կրկին չէ խոստեցնում և բանտարկում է, ասելով որ ինքը կնոջը համարում է իսլամ, և իսլամը շէրիի օրէնքով չէ կարող փոխել իր կրօնը, թէկուզ սուլթանն ինքն էլ հրամայած լինի, իսկ կնոջ ներկայ յայտարարութիւնը համարում է կեղծիք։

Դժբաղդաբար վալին, որի լուսամիտ լինելուն վստահ էինք, որ ուսանել է Սորբոնի համալսարանում և երկար ժամանակ մնացել է Եւրոպայում, սրանով իր ֆանատիկ մի թիւրք լինելու փաստն է տալիս։ Այժմ աղջկան կրկին վերադարձրել են Աղբակ, իսկ հետևանքի մասին դեռ չենք իմացել. գուցէ բռնաբար նորից իր քիւրդ ամուսնու ձեռքը մատնեն։

Մարակ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

—

Կիրակի, յունիսի 26-ին, առաւօտեան ժամը 6-ին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Մատթէոս Բ. եկաւ Թիֆլիս։ Ժամանակը շատ վաղ լինելու պատճառով, կայարանում հաւաքվել էր քիչ բազմութիւն, ուստի և պաշտօնական ընդունելութիւն տեղի չունեցաւ։ Վեհափառին մինչև Սանահին կայարանը դիմաւորել էին Թիֆլիսի առաջնորդ Գարեգին արքեպիսկոպոսը և պ. պ. Ալ. Մելիք-Ազարեան, Ե. Ծատուրեան և Հ. Առաքելեան, նաև Թիֆլիսի դպրոցների հոգաբարձուների կողմից պատգամաւոր ընտրված պ. պ. Կիւլպէնկեան, Ալ. Քալանթարեան և Ն. Տէր-Ղևոնդեան։ Այս դիմաւորողները ներկայացան Վեհափառին գնացքի մէջ առաւօտեան ժամը 5-ին։ Վեհափառին ուղեկցում էին Էջմիածնից Թարգման Մեսրոպ եպիսկոպոս, դիւանապետ Բագրատ վարդապետ, գաւազանակիր Մեսրոպ վարդապետ և Երևանի փոխ-թեմակալ Խորէն վարդապետ։ Թիֆլիսի կայարանում դիմաւորելու եկել էին Ներսիսեան և Յովնանեան դպրոցների հոգաբարձութիւնները, մամուլի ներկայացուցիչներ և մի քանի անձինք հասարակութիւնից։ Փոխարքայ կոմս Վօրոնցով-Դաշկովի կողմից գալուստը ողջունեց մի ադիւտանտ. դիմաւորելու՝ եկել էր և ոստիկանապետի պաշտօնակատարը։ Կայարանից Կաթողիկոսը կառքով դիմեց առաջնորդարան, և Վանքի եկեղեցու դռան առաջ իջնելով՝ մտաւ ամպհովանու ներքոյ և թափօրով մտաւ եկեղեցին, ուր մի կարճ ժամերգութիւնից յետոյ նոյն թափօրով բարձրացաւ առաջնորդարան։

Երէկ, երկուշաբթի, կոմսուհի Վօրոնցով-Դաշկովան Մցխէթից գալով այցելեց Վեհափառին։ Իսկ Վեհափառը այսօր, երեքշաբթի, ժամը 12-ին մեկնելու է Մցխէթ, տեսակցելու Փոխարքայի հետ։

Որքան կարողացանք իմանալ, Վեհափառ Կաթողիկոսը Թիֆլիսում կը մնայ միայն մի քանի օր և մի քանի կարևոր գործեր կարգադրելուց յետոյ կը մեկնէ դարձեալ Էջմիածին։ Գուցէ մի քանի օրով մնայ Սանահինի վանքում։

Երէկ Վեհափառին ներկայացան զանազան անձինք և հիմնարկութիւնների ներկայացուցիչներ։

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

—

Ցարսկիի-Կոլոդցի, 24 յունիսի

Անցեալները հաղորդել էինք, որ Կ. Հ. Բ. Ընկերութեան Ցարսկիէ-Կոլոդցիի ճիւղի նախաձեռնութեամբ խնդիր ուղարկվեց պետական բանկի Թիֆլիսի բաժանմունքին, խնդրելով թոյլ տալ բանալ մանր վարկային ընկերութիւն 5000 ր. դրամագլխով, որ պէտք է ստացվի փոխարինաբար բանկից։ Այս գործի առիթով երէկ այստեղ եկաւ մանր վարկի տեսուչ Կ. Դաւիդով և հաւաքելով ժողովրդին հայոց դպրոցում բացատրեց վարկային ընկերութիւնների նշանակութիւնը։ Նա խոստացաւ միջնորդել Պետերբուրգի գլխաւոր վարչութեան առաջ, որպէսզի այստեղ հիմնվի բանկ։ Այստեղից նա գնաց Բակուրցիխէ, Սղնախ, Գուրջաանի և Վելիսցիխէ նոյն նպատակով։

Կովկասի Հայոց Բարեգ. Ընկ. տեղիս ճիւղը փորձի համար այս տարի պահեց 1 մսխալ շերամ։ Ստացվեց $23^1/_2$ ֆ. բոժոժ։ Վարչութիւնը միւս տարի բերել պիտի տայ 1 ֆ. թթենու սերմ և ցանէ եկեղեցու բակում, շինելով փոքրիկ անկարան. նա մտադիր է առաջ ժողովրդին էժան գնով ծախել այդ ծառերը, որովհետև այստեղ թթենիներ չը կան, և ժողովուրդը ծանօթ չէ շերամապահութեան։

Վաճառական Նիկ. Խաչումեանը նուիրեց մեր եկեղեցուն արծաթէ մասնատուփ, նոյնպէս մի խնկաման։

N. N.

Բաշգիւղ (Բասենի շրջ.), 21 յունիսի

Գիւղիս իշխանների անփոյթ վերաբերմունքից՝ տեղումս գողութիւններին վերջ չէ լինում։ Տները մտնել, իւղ ու պանիր գողանալ, գոմերից ձի և եզներ քշել տանել՝ սովորական բան է մեզանում։

Այս գիշեր մտել էին գիւղիս սափրիչի սենեակը և գողացել նրա բոլոր գործիքները։ Խեղճը մնացել է շուարած, որովհետև իր օրվայ պարէնը հազիւ-հազ հայթայթողը ինչպէս կարող է նորից գործիքներ գնել և իր գործը շարունակել։

Գիւղիս դատաւորները քար անտարբերութեամբ գիտում են այս բոլորը. բայց ո՛չ մի խօսք, ո՛չ մի վերաբերմունք՝ այդ ազեղ սովորութիւնը գիւղից վանելու։

Մօտ մի ամսվայ երաշտից յետոյ նորից սկսեց անձրևների սեզոնը։ Այս քանի օր է, ինչ անընդհատ տեղում է անձրև և կեանք պարգևում չորացած բուսականութեանը, որը, համարեա, բոլորովին չորացել էր։

Տանջված գիւղացու երեսին խաղում է ուրախ ժպիտ, որովհետև նա յոյս ունի, որ գէթ այս տարի կը պահի իր «օլուխ-չօջուխը» առանց պարտքի։

Նահ. Թորոսեան

—

Ստաւրոպոլ, 23 յունիսի

Տեղիս հայոց դպրոցի և եկեղեցու նիւթական ոչ-նախանձելի վիճակը ի նկատի ունենալով՝ դեռ անցեալ նոյեմբ. 21-ի ծխ. ժողովում վճռվել է տեղիս եկեղեցու երկու տիրացուներին զրկել ռոճիկից և ձրի բնակարաններից («բնակարան» ասելով դանգակատան տակ շինված փոքրիկ խուց չը հասկանաք, այլ ամսական 10—15 և 25—30 ր. վարձ բերող տներ), բայց մեր ամենակարող տիրացուները շարունակում են իրանց՝ առանց այն էլ փարթամ կեանքը նոյն ձրի բնակարաններում։ Իսկ այդ 40—45 ր. կարծեմ դպրոցի մի չարքաշ ուսուցչի ամսական ռոճիկը կարող էր լինել։ Ծխական ժողովը այդ որոշումը արձակելով՝ կարծես լռելեայն ուզեց հասկացնել տիրացուներին, թէ այլևս բաւական է, ինչ-նրանցից մինը 5, իսկ միւսը 15 տարի մեր հոգևոր պէտքերը անհոգի կերպով հոգացին։ Բայց մեր տիրացուներն իրանց տեղից շարժվելու ո՛չ մի նշան չեն ցոյց տալիս։ Նրանք երկուսն էլ դպրոցաւարտներ չեն, և թէև թեմիս առաջնորդը յունիսի 9-ի ծխ. ժողովում յայտնեց, որ Ստաւրոպոլի պէս տեղում տիրացուները լինելու են անպատճառ միջնակարգ կրթութեան տէր և մանաւանդ որ նրանք շտատի մէջ չեն, բայց և այնպէս տիրացուները մնացին իրանց պաշտօնի մէջ։ Տիրացուներից մէկը ամենածանր մեղադրանքներ բարդեց քահանաներից մէկի վրա և թէ դատարանում ու թէ լրագրութեան մէջ անսահման սառբացրեց նրան, բայց հոգ. իշխանութիւնը ո՛չ քահանային պատժեց, եթէ համոզվեց, որ նրան վերագրված մեղքերը ճիշդ են, և ոչ էլ տիրացուին հեռացրեց, եթէ պարզվեց, որ նա յանդգնել է զրպարտել իր գործակալ քահանային։ Իսկ միւս տիրացուն, որ տիրացութիւն է անում միայն հացի համար և որտեղ նստում-ելնում է՝ ծաղրում ու անարգում է այդ պաշտօնը, ապրիլի 19-ին ամենաանպատկառօրէն հայհոյել է կրասեր քահանային եկեղեցու մէջ և նոյնիսկ նրա վրա ձեռք բարձրացրել։

Աստանդական

—

Աուլէ-ատա (Սիր-Դարեայի շրջ.), 12 յուն.

Ամսիս 6-ին քաղաքիս բնակիչներից մօտաւորապէս 100 մարդ հաւաքվել էին քաղ. ժողովարանը, ինչպէս կարգադրել էր քաղաքի պրիստաւը, դուրս անելու համար տեղիս հայ գաղութը, որի ընդհանուր թիւը հինգ ջուխտ ու մի կենտ է։ Եւ սակայն պրիստաւը, չը նայած իր կարգադրութեանը, ինքը բացակայում էր։ Ժողովված հասարակութիւնը, արևի տակ սպասելով մօտաւորապէս չորս ժամ, որպէսզի պրիստաւը գայ, յուսահատվեց ու ցրվեց։ Լսում ենք, որ տեղիս գաւառապետը, որ մի շատ անաչառ և ազնիւ մարդ է, նկատողութիւն է արել մեր պրիստաւին՝ սրա անմտածված կարգադրութեան համար։

Աչքամօղլի

—

Պեատիգորսկ, 24 յունիսի

Կ. Հ. Բ. Ընկ. տեղիս ճիւղը աշխատում է ազգային գործիչների համար սանատօրիա հիմնել։ Այդ առիթով տեղի ունեցան խորհրդակցական մի քանի ժողովներ՝ բժիշկների մասնակցութեամբ։ Արդէն ուսումնասիրված է գործը և այդ մասին տեղեկագրված ընկերութեան խորհրդին, որից սպասվում են ցուցումներ և հրահանգներ։

Մարգ.

—

Նիժ (Նուխ. գաւ.), 18 յունիսի

Լրագիրները շարունակ կցկտուր լուրեր են հաղորդում մեզ խոլերայի մասին, ինչպէս և ուրախալի լուրեր՝ այդ թունաւոր և վարակիչ հիւանդութեան դէմ մաքառելու գործի ձեռնարկութիւնների մասին։ Բայց, դժբաղդաբար, չը նայած մեր գիւղի վատառողջ ապաստանարանութեան կլիմային, ոչ մի միջոց չէ ձեռնարկվում այդպիսի վարակիչ ախտերի դէմ մաքառելու, այլ ընդհակառակը՝ գիւղացիք հէնց իրանք են պատրաստում այդ դաժան հիւրի անկողինը։ Օրինակ՝ գիւղում չի գտնվի մաքուր բակ. բոլորն էլ անասունների և այլ աղբերով լիքն են. տների, ամանների, շորերի և այլ կահ-կարասիների անմաքրութիւններ վերին աստիճանի, խմելու ջրերի անմաքրութիւններ և թէ նեխեալ ջրերի գործածութիւններ. բացի այդ՝ գիւղացիք այժմ վերջացնելով բոժոժի քաղը՝ տերևների անպէտք մնացորդները և ցախերը դուրս են հանում և փողոցներում թափում, գլխաւորապէս այն տեղերում, ուր անանցանելի ցեխեր են գոյացած։ Այնտեղ, մի քանի օր մնալուց յետոյ, նեխվում և մի այնպիսի գարշելի հոտ են արձակում, որ անցնելը այնտեղով՝ մարդու համար՝ անհնարին է դառնում։ Մանաւանդ վնասակար են այն ջրերը, որոնք երկար ժամանակ կանգնած են մնում փողոցների երկու կողմի բանդված առուներում։ Իմ կարծիքով՝ գաւառական բժշկի և ոստիկանութեան գլխաւոր պարտականութիւններից մէկը պիտի լինի այն, որ հսկեն և հոգան գիւղական կեանքի մաքուր կենցաղավարութեանը։ Այս գործում գլխաւոր դեր պիտի խաղայ գիւղական տանուտէրը, որը իր պարտականութիւններից և ժողովրդին շահաւէտ գործերից գլխաւորը պիտի համարէ հսկել փողոցների և տների անմաքրութեան վրա։

Մ. Թադէոսեան

—

Սղնախ, 25 յունիսի

Յունիսի 21-ին, երեկոյեան ժամը մօտ 9-ին, սպանվեց վաճառական Վարդան Տէր-Յակոբեան։ Սպանվածը իր 8 տարեկան որդու հետ գնալիս է եղել տուն. ճանապարհին անյայտ անձնաւորութիւնները վիրաւորում են նրան նախ բէբութով և ապա ատրճանակով, որից նա իսկոյն մեռնում է։ Սպանողները յայտնի չեն։ Հանգուցեալը մեր քաղաքում աչքի ընկնող մարդ էր, դեռ ևս երիտասարդ, մօտ 40 տարեկան հասակում։ Լինելով չքաւոր ծնողների զաւակ, նա կարողանում է իր տոկուն աշխատանքով ժամանակի ընթացքում առաջ գնալ, բանալով սեփական խանութ և կառուցանելով տուն։ Հանգուցեալը մօտ 10 տարի վարում էր ս. Գէորգ եկեղեցու երէցփոխի պաշտօնը. նա բարեկարգեց և պայծառացրեց եկեղեցին, որի մասին արդէն ժամանակին գրված է «Մշակում»։ Անցեալ տարի ընտրվեց ձայնաւոր։ Տէր-Յակոբեանի մահը շատ ցաւալի է մեզ բոլորիս համար։ Նա 1 տարի կառավարեց և մօռապահեստը և խոստանում էր աւելի բեղմնաւոր գործունէութիւն ապագայում։

Լագօդաղում անցեալ շաբաթ սպանվեց մի վրացի երիտասարդ Լէօ անունով։ Նա թողել է մայր, կին և երեխայ։

Յ. Գ.

ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԴԷՊՔԸ

—

Ալէքսանդրօպօլում պատահել է մի դէպք, որ ահագին փոթորիկ է բարձրացրել այդ քաղաքում։ Երևանի թեմական խորհուրդը կատարել է մի ակտ, որ մինչև այսօր անօրինակ է եղել հայ դպրոցական տարեգրութեան մէջ։ Նա արձակել է այդ քաղաքի Արղութեան օրիորդաց վեհակային դպրոցի ամբողջ հոգաբարձական կազմը։ Իբրև պատճառաբանութիւն՝ առաջ է բերված այն, որ այդ հոգաբարձութիւնը չէ կատարել թեմակալի հրամանը՝ վճարել մի արձակված ուսուցչուհու ռոճիկը։

Հոգաբարձութիւնը բողոք է տուել այդ որոշման դէմ Վեհ. Կաթողիկոսին, որ անօրինել է դադարեցնել առ այժմ թեմակալի կարգադրութեան որոշումը մինչև խնդրի վերջնական քննութիւնը և լուծումը։

«Ախուրեան» թերթը մի խիստ յարձակողական յօդուած է տալիս Մուրադբէգեան վարդապետի կարգադրութեան դէմ։

Յաջորդ անգամ մօտիկից ծանօթանալով խնդրի հետ՝ կը տանք նրա մանրամասն նկարագրութիւնը և կը յայտնենք մեր կարծիքը։

ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ԴԱՀԼԻՃԻՑ

Յունիսի 26-ին Թիֆլիսի դատաստ. պալատում քննվում էր մի բնորոշ գործ, որի մէջ արտայայտվեց թէ ո՛ր աստիճան մարդու մէջ զարգացած են գազանային բնազդները: Մեղադրեալներն են երեք հոգի ալէքսանդրօպօլցիք, որոնցից երկուսը դատապարտված են 10 տարով տաժանակիր աշխատանքի, իսկ երրորդը, Գրիգոր Դաւթեանը, գտնվում է բանտի մէջ շնորհիւ պրոկուրօրի բողոքի, որը պահանջում էր նրան՝ Դաւթեանին նոյնպէս 10 տարով ուղարկել տաժանակիր աշխատանքների:

Ահա գործի էութիւնը: Առաջին երկու մեղադրեալները նոր էին վերադարձել աքսորատակակ բանտից, երբ գալիս են Գրիգոր Դաւթեանի մօտ և պահանջում փող պարտքով: Դաւթեանը մերժում է. Նրանք սպառնում են վրէժխնդիր լինել նրանից, որովհետև նրանց մերժեց փող տալ, և կատարում են իրանց սպառնալիքը. Նրանք, այդ երկուսը, օրը ցերեկով յարձակվում են մի հայ գիւղացու վրա՝ մեծ տանջանքներով սպանում նրան և քշում նրա 4 եզը: Ոստիկանները բռնում են նրանց, կալանաւորում: Բռնվածները անմիջապէս մատնում են Դաւթեանին, յայտնելով ոստիկանութեանը, որ Դաւթեանը տուեց նրանց դաշոյնը սպանութիւն կատարելու համար և թագցրեց թալանած եզները: Կատարվում է խուզարկութիւն Դաւթեանի ջրաղացի մէջ, ոչինչ բան չէ գտնվում: Եզները բռնվում են երկու վերստ հեռու՝ բանջարանոցներում: Դաւթեանը կալանաւորվում է: Երկու առաջին մեղադրեալները պահանջում են նրանից 300 րուբլի իրանց խօսքը փոխելու համար: Պարզվում է, որ Դաւթեանն ամբաստանված է անմեղ: Բայց պրօկուրօրը յանցանքը ապացուցված համարելով պահանջում է ենթարկել տաժանակիր աշխատանքի 10 տարով: Գրիգոր Դաւթեանի պաշտպանը՝ երդուեալ-հաւատարմատար Յովսէփ Ղորղանեան մի առ մի քննելով իւրաքանչիւր վկաների ցուցմունքը և ամբողջ մեղադրական նիւթը—գալիս է այն եզրակացութեան, որ չը կայ ոչ մի կէտ մեղադրելու համար, և խնդրում է արդար համարել Դաւթեանին: Երկար խորհրդակցութիւնից յետոյ պալատը վճռեց Դաւթեանին երեք ամսով բանտարկութիւն:

—

Նոյն օրը դատաստանական պալատը քննեց երկու գաղտանցիների՝ Հաջիի և Սուլէյմանի գործը, որոնց Բագուի դատարանը դատապարտել էր 6 տարով տաժանակիր աշխատանքի՝ ճանապարհի վրա թալան անելու համար: Պրօկուրօրը մեղադրեալների յանցանքի մէջ տեսնելով աւազակային թալանում (разбой) պահանջում էր հաստատել նահանգական դատարանի վճիռը, իսկ նրանց պաշտպան երդուեալ-հաւատարմատար Յովսէփ Ղորղանեան հերքելով Հաջիի և Սուլէյմանի գործողութիւնների մէջ աւազակային թալանի բնոյթը, գտնում է հասարակ կողոպուտ: Պալատը՝ համաձայն պաշտպանի եզրափակմանը՝ փոխում է նահանգական դատարանի վճիռը և ենթարկում մեղադրեալներին երկու և կէս տարվայ բանտարկութեան:

ԽՈԼԵՐԱ

26 յունիսի

Պետերբուրգ.—Խօլերայով հիւանդացել է 1-ը, մեռել 1-ը: Եկատերինօսլաւի, Խէրսօնի, Պօլտաւայի, Խարկօվի նահանգները և Իզիւմսկի, Օստրօգօրսկի գաւառները խօլերայի կողմից անբարեյոյս են ճանաչված, իսկ Բեսարաբիայի, Աստրախանի, Սիմբիրսկի, Ռեազանի և Թիֆլիսի նահանգները՝ վտանգաւոր:

Կէրչ.—Խօլերայով հիւանդացել են 13 հոգի, մեռել՝ 5. կան 51 հիւանդ:

Չերնիգօվ.—Վերջին շաբաթվայ ընթացքում հիւանդացել են խօլերայով քաղաքում 15-ը և մեռել 7-ը, իսկ նահանգում հիւանդացել են 74 և մեռել 31 հոգի:

27 յունիսի

Ալէքսանդրօվսկ.—Մի շաբաթվայ ընթացքում հիւանդացել են 107 հոգի, մեռել՝ 33. այժմ հիւանդ պառկած են 91-ը:

Կէրչ.—Խօլերայով հիւանդացել են 14 հոգի, մեռել՝ 8-ը, հիւանդ է դեռ 51: Ակկերմանում տեղի է ունեցել հիւանդացման 3 նոր դէպք ևս: Սօրօկի գաւառում պատահել է խօլերայից մի մահվան դէպք:

Նիժնի.—Խօլերայից մեռել են Բալախնինի գաւառում շոգենաւից վեր բերված Նիժէգօրօդեան գաւառի բնակիչներից մէկը:

Պետէրհօֆ.—Խօլերայով հիւանդացել է երդուեալ-հաւատարմատար Չէլերը, որ նոր եկել էր Ռօստօվից (Դօնի վրա), որտեղ նա պրօֆեսսօր Զաբօլոտնիի հետ միասին մասնակցում էր հակախօլերային միջոցների գործադրութեան խնդրում:

Նիկօլայէվսկ.—Սամարայի նահանգի Օստրօյալօկ գիւղում պատահել է խօլերային հիւանդութեան 4 դէպք, որը վերջացել է մահվամբ:

Նովօչէրկասկ.—Քաղաքի մէջ մի շաբաթվայ ընթացքում խօլերայով հիւանդացել են 59 հոգի, մեռել 19: Չերկասսկի շրջանում հիւանդացել են՝ 102, մեռել 47: Ռօստօվում և Նախիջևանում հիւանդացել են 258 հոգի, մեռել 85: Ընդամենը մի շաբաթվայ մէջ հիւանդացել են 1002 հոգի, առողջացել՝ 542, մեռել՝ 409:

Սեվաստօպօլ.—Խօլերայով կրկին հիւանդացան 2, հիւանդ են 6 հոգի: (Հ. Գ.)

—

Թիֆլիսում.—Յունիսի 26-ին խօլերային կասկածելի նշաններ են ցոյց տուել Դօնդուկօվ-Կօրսակօվսկայա փողոցի № 7 տան մէջ ապրող Գեօրգի Իվանօվիչ Պօլիվանովը (երկաթուղային գլխաւոր արհեստանոցի փականագործ) 32 տարեկան և Պետրօվսկայա փողոցի № 27 տանը ապրող Ագրաֆէնա Տիմօֆէեվնա Տէրպիչնայա: Երկուսն էլ ուղարկված են խօլերային բարակը, իսկ նրանց բնակարանը ենթարկվել է ախտահանութեան:

Յունիսի 27-ին ևս Թիֆլիսում պատահել են խօլերայով հիւանդանալու կասկածելի դէպքեր: Օրլօվսկայա փողոցում № 10 տանը հիւանդացել է թիֆլիսեցի Տիգրան Մելիքեանը, որը մեռաւ մինչև առաւօտեան:

Սալլաղօվսկի նրբանցքում № 10 տանը հիւանդացաւ նուխեցի Սարգիս Եգէպեանի 8 տարեկան որդին.

Երկուսի դիակներն էլ ուղարկված են խօլերային բարակը, իսկ բնակարանները ախտահանված են:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

◆ Նորին Վեհափառութեանը կայարանում դիմաւորելու համար գնացել էին Թիֆլիսի հոգաբարձուները և երէցփոխները, որոնք, Նորին Սրբութեան՝ Թիֆլիսի առաջնորդարան ժամանելուց մի քիչ անց, ընդունվեցին Վեհի կողմից: Նրանց կողմից մի քանի խօսքով բարի գալուստ մաղթեց բժ. Բ. Նաւասարդեանը: Նորին Վեհափառութիւնը մի ազդու և խորիմաստ ճառով պատասխանեց և, շնորհակալութիւն յայտնելով բարեմաղթութիւնների համար, յոյս յայտնեց, որ այսուհետև ևս նոյն եռանդով կը շարունակեն գործել յօգուտ հայ դպրոցի, հայ մանուկների և ամբողջ հայ ազգի, որից յետոյ օրհնեց բոլորին: Ներկայացողները առնելով Նորին Սրբութեան աջը՝ հեռացան:

◆ Ոստիկանապետի պաշտօնակատարը հրամայել է 2-րդ, 3-րդ և 4-րդ քաղաքամասերի պրիստաւներին մի-մի թաղապետ և մի-մի քաղաքապահ ոստիկաններ նշանակել Նորին Վեհափառութիւն Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Թիֆլիսում եղած ամբողջ ժամանակը Նորին Սրբութեան կացարանի մօտ:

◆ Թիֆլիսի նահանգապետ Մ. Ա. Լօզինա Լօզինսկին ամառը ապրելու է Կօջօրում: Քաղաք գալու է երկուշաբթի և հինգշաբթի օրերը:

◆ Քաղաքում լուր է տարածված, որ յունիսի 24-ին Թիֆլիսում արևահարութիւնից մեռել են 3 հոգի:

◆ Կիրակի, ամսիս 27-ին, կայացաւ Թիֆլիսի Բօրսայի դահլիճում Թիֆլիսի բօրսային արտէլի ընդհանուր ժողովը, ուր ընթացիկ խնդիրները քննելուց յետոյ ընտրեցին խորհրդատու քննիչ յանձնաժողով՝ բաղկացած երեք անդամներից: Ձայների մեծամասնութեամբ ընտրվեցին յիշեալ քննիչ յանձնաժողովի անդամներ՝ Ալէքսանդր Նիկօլայեվիչ Վերեօվկին, Արգար Թադէոսեան Տէր-Աբրահամեանց և Ալէքսանդր Խորէնեան Խիզանեանց: Նախագահում էր ժողովին Վերեօվկինը: Ժողովը, լսելով արտէլի վարչութեան բոլոր զեկուցումներն ու հաշիւները և նրանց օրինաւոր ընթացք տալով, վճռեց շնորհակալութիւն յայտնել Թիֆլիսի բօրսային կոմիտէտին՝ յանձին Արշակ Նազարեան Միլօվի նրա համար, որ Թիֆլիսի բօրսային արտէլին զիջել են ձրի գրասենեակ բօրսային կոմիտէտի շէնքում մինչև սեպտեմբերի մէկը:

◆ Շուշեցի մի պարոնից, որ կամենում անյայտ մնալ, ստացված է մի օրինակ «Մշակի» բաժանորդավճար 10 ռուբ.՝ թերթն ուղարկելու Ղարաբաղի գիւղերից մէկին: Այդ մի օրինակը յատկացրինք Շուշու գաւառի Հարկաժան գիւղին:

◆ Քաղաքի զանազան մասերի տնատէրերը անընդհատ դիմումներ են անում քաղաքային վարչութեանը՝ ջրանցքային խողովակներ անցկացնելու մասին: Վարչութիւնը, ի նկատի առնելով այն, որ դուման մերժել է որոշ գումար յատկացնել այդ նպատակի համար, խնդրում է տնատէրերին իրանց ծախքով անցկացնել խողովակներ. դուման ապագայում այդ ծախքերի դիմաց նոյնքան գումարի ջուր բաց կը թողնի փոխադարձաբար:

◆ Առաջիկայ շաբաթվայ վերջում կովկասեան շերամապահական կայարանում տեղի են ունենալու շերամապահական և մեղուաբուծական դասընթացքները լսողների քննութիւնները:

◆ Ներկայումս Աւչալայից մատակարարվում է քաղաքին օրական 1.200,000 վեդրօ ջուր, որը, սակայն, չէ կարողանում բաւարարել 3647 աբօնենտներին և փողոցային կրանտներից օգտվողների կարիքներին: Վարչութիւնը, այդ ի նկատի առնելով, վճռել է այս տարի աշնանը միջնորդութիւն զարթեցնել դումայի առաջ՝ խնդրելու, որպէսզի 60,000 րուբլի յատկացվի քամիչների ընդարձակմանը, առանց նրան շաղկապելու Ծալկայի ջրանցքի հետ, որի իրագործման համար բարեյաջող պայմաններում կը պահանջվի մօտ 5 տարի:

◆ Ամառային սաստիկ շոգերի պատճառով, Թիֆլիսի պօստ-հեռագրական գրասենեակում պօստային և խնայողական գրամարկղի վերաբերեալ աշխատանքները կը կատարվեն, մինչև սեպտեմբերի 1-ը, սկսած առաւօտեան ժամը 8-ից մինչև ցերեկվայ ժամը 1-ը, փոխանակ 2-ը: Ինչ վերաբերում է կէսօրից յետոյ հասարակ ու պատուիրված թղթակցութիւնների ու խնայողական դրամարկղում ընդունելութեանը և գործողութիւններին, այդպիսիները պահված են անփոփոխ, այսինքն ցերեկվայ ժ. 5-ից մինչև երեկոյեան ժ. 7-ը:

◆ Յունիսի 26-ին Ղարայեազից քաղաքային խօլերային բարակն է բերված խօլէրայի կողմից կասկածելի հիւանդ Պաւել Մէտաքաձէն: Հիւանդի արտաթորութիւնները ուղարկված են բակտէրիօլոգիական ուսումնասիրութեան համար:

◆ Յունիսի 26-ին Գօլօվինսկի պրօսպէկտի վրա գտնվող «Եւրօպէյսկայա» հիւրանոցում ատրճանակի գնդակով վերջ է տուել իր կեանքին կովկասեան 2-րդ հրացանաձիգ բատալիօնի պրապօրշչիկ Պեօտր Կարլօվիչ Ռօդդէ 27 տարեկան հասակում: Հանգուցեալը թողել է երկու կնքված նամակ և յիշեալ բատալիօնի հրամանատարի տուած վկայականը նրա անձնաւորութեան մասին № 1291, որի վրա ինքը մակագրել է. «Խնդրում եմ իմ մահվան համար ոչ ոքի չը մեղադրել: Նամակս ուղարկել ըստ պատկանելոյն: Տեղեկացրեք տէլէֆօնով կովկասեան 2 րդ հրացանաձիգ բատալիօնին»: Նամակները ուղղված են բատալիօնի հրամանատարին և Նինա Միխայլօվնա Ռօդդէին: Գնդակներից մէկը անցել է սրտից, իսկ միւս երկուսը մնացել է ներսում: Դիակը ուղարկված է հիւանդանոց: Սպանութեան շարժառիթը անյայտ է:

◆ Մեզ հաղորդում են, որ Ղարաքիլիսայի ամառային դասընթացքներում լսում են ներկայումս 31 ունկնդիր, որոնց մէջ կան ուսուցիչներ, գիւղացիներ, զանազան պարապմունքների ներկայացուցիչներ: Կիրակի, յունիսի 27-ին, դասընթացքների ղեկավար Ա. Քալանթար կարդաց երեք դասախօսութիւն տնտեսութեան կազմակերպութեան մասին: Առաջին դասախօսութեան մէջ ընդհանուր ակնարկ գցելով մեր երկրի բնական և կուլտուրական պայմանների վրա՝ դասախօսը պարզեց այն հանգամանքները, որոնք ներկայումս հանդիսանում են իբրև արգելիչ գործօններ գիւղատնտեսութեան մէջ: Երկրորդ դասախօսութեան մէջ նա քննեց մեր երկրի անասնապահական հարստութիւնը և ցոյց տուեց նրա բարւոքման եղանակները: Երրորդում նա բացատրեց այն տնտեսական, վաճառանոցային պայմանները, որոնք ազդում են ներկայ տնտեսական գործառնութիւնների վրա, և վերջացրեց՝ ցոյց տալով գիտութեան և տեխնիկայի մատուցած մեծ ծառայութիւնները կաթնատնտեսութեան և կենդանապահութեան բարւոքումներին: Նոյն օրը երեկոյեան տեղի ունեցաւ Գիւղատնտեսական Ընկերութեան ճիւղի նիստը, որը քննեց անցեալ ժողովից մնացած խնդիրները, վերաբերեալ կազմակերպչական գործունէութեան:

◆ Մեզ հաղորդում են, որ էկսկուրսանտների մի խումբ, բաղկացած 25 հոգուց, շաբաթ օր երեկոյեան ուղևորվել էր Թիֆլիսից դէպի Հաղբատ վանքը և այնտեղից դէպի Սանահին վանքը ու Լալվար սարը: Նրանց մի մասը վերադարձաւ երէկ, միւսը կը վերադառնայ այսօր: Էկսկուրսանտների մեծ մասը բնութիւնը սիրող ընկերութեան անդամներ են:

◆ Բնութիւնը սիրողների Թիֆլիսի ընկերութիւնը չորս օրվայ էկսկուրսիա է կազմակերպում Թիֆլիսից դէպի Փոքր Մասիսի գագաթը: Ջուլֆայի երկաթուղային գծի Ղամարլու կայարանից էկսկուրսանտների այդ խումբը կանցնի Արաքսը և ապա Արալըխ, Բաշքէնդի վրայով կը բարձրանայ Մեծ Մասիսի լանջի վրա փլատակված Ակոռի հայ գիւղի տեղում գտնվող Ախուրա թուրք գիւղը, որտեղ գիշերելով յաջորդ օրը կանցնի դէպի Փոքր Մասիսի կատարը: Իր նախորոշած նպատակը իրագործելով խումբը ռուս-պարսկական սահմանագլխի վրա ընկած Սարդար-Բուլաղով կը վերադառնայ Արալըխ և իր գնացած ճանապարհով յետ կը գայ Թիֆլիս:

◆ Բօրժօմ-Բակուրեանիի երկաթուղագծի Ցագվէր կայարանում յունիսի 25-ին, մօտաւորապէս երեկոյեան ժամը 9-ին, անյայտ չարագործի ձեռքով վիրաւորված է անդրկովկասեան երկաթուղիների ժանդարմների վարչութեան պետի ադիւտանտ ռոտմիստր Ի. Գուսակօվը: Մահափորձ կատարողը, օգուտ քաղելով ընդհանուր շփոթութիւնից, կարողացել է փախչել և անյայտանալ: Վիրաւորվածին իսկոյն տեղափոխել են հիւանդանոց, ուր այցելութեան են եկել պաշտօնական անձինք և անդրկովկասեան երկաթուղիների գլխաւոր կառավարիչ գեներալ Նէյդգեբաուէրը:

◆ Հ. Առաքելեան խնդրում է մեզ յայտնել, որ «Մշակի» № 138-ում տպված լուրը, որպէս թէ ինքն ևս պէտք է դիմաւորէր Կաթողիկոսին ծխական հոգաբարձութիւնների կողմից ընտրված 3 պատգամաւորների հետ, ճիշդ չէ և արդիւնք է թիւրիմացութեան. նա գնացել է դիմաւորելու առանձին, նոյնիսկ վերոյիշեալ ընտրութիւնը կայանալուց առաջ:

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«Վարագայ յոբելեան» (1857—1907), կազմեց Տիգրան Չիթունի. Կ. Պոլիս, 1910, հրատարակութիւն յոբելեանի կենտրոնական յանձնախմբի:

Մեծադիր 32 երեսներից բաղկացած, գեղեցիկ թղթի վրա տպված, պատկերազարդ մի հրատարակութիւն է «Վարագայ յոբելեանը», որ լոյս է ընծայվել յոբելեանական հանդէսի օրվայ համար:

Նրա մէջ հաղորդված են ժամանակագրական կարգով պատմական տեղեկութիւններ Վարագի գործունէութեան մասին, սկսած 1857 թւից, երբ Խրիմեան Հայրիկը տեղափոխել է այնտեղ Վանից իր մամուլը «Արծիւ Վասպուրականի» պարբերական հրատարակութեան հետ և ձեռնարկել դպրոցական կրթութեան իր հիմնած «Վարագայ ժառանգաւորաց վարժարանում»:

Այդ երեք հիմնական գործօնների՝ այն է դպրոցի, տպարանի և թերթի՝ վրա տարիներ անցնելուց յետոյ աւելացաւ նաև գիւղատնտեսական կրթութիւնը՝ զուգորդված գիւղատնտեսական գործիքների կիրառութեամբ:

Ներկայ հրատարակութեան մէջ զետեղված են յոբելեանական այն կոնդակը, որ տուել էր Մկրտիչ Խրիմեան կաթողիկոսը 1907 թւի ապրիլի 25-ին, նրա կաթողիկոսական անդրանիկ կոնդակը, Վարագի վանքի, Խրիմեան Հայրիկի և Վասպուրականի Արծուի պատկերները:

Ջերմ զգացմունքով և ոգևորութեամբ գրված է Չիթունու կոչը հայ ժողովրդին Վարագի յոբելեանի առիթով: Կոչը հրաւիրում է հայ ժողովրդի զանազան դասերի, խաւերի և շերտերի ներկայացուցիչներին միանալ իրանց ոյժերով, ջանքերով, աշխատանքով և նուէրներով՝ բարեշինելու և բարեկարգելու Վարագը իբրև մի կենտրոնական կրթարան և ճեմարան: Ա. Ք.

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Թիֆլիս, 26 յունիսի

Չը նայելով որ Թիֆլիսում արդէն եղել են խօլերայով մահացութեան դէպքեր, բայց քաղաքը կարծես դեռ ևս վաղաժամ է համարում նրա դէմ կռուել միջոցների դիմելը: Լրագիրներում կարդում ենք միայն, որ ուժեղացված սանիտարական խմբերը շրջում են տնից տուն և, մաքրութեան ենթարկելով տները, բացատրում են բնակիչներին և ծանօթացնում խօլերայից զգուշանալու միջոցների հետ: Դառն իրողութիւնը սակայն այն է, որ եթէ այդպիսի բան կայ էլ, նա քաղաքի ոչ բոլոր մասերում է: Օրինակ՝ Վանքի փողոցը իր կեդրոն «եարմուկայով», որ խօլերայով վարակվելու համար օժտված է բոլոր պայմաններով, ոչ մի փոփոխութեան չէ ենթարկված, եթէ հաշիւ առնելու չը լինենք բնակիչների գըլխապատառ սխտոր գնելը: Նոյն թզօտ, ջրի երես չը տեսնող խեղդիչ փողոցները, նոյն կեղտոտ բակերը՝ իրանց գարշահոտութեամբ արտադրող արտաքնոցներով, նոյն փտած մթերքների ազատ վաճառումը և այլն: Մի՞թէ քաղաքը իր պատուասատումները և ախտահանութիւնները պիտի սկսէ աւելի թւով զոհեր տալուց յետոյ միայն: Մ. Բ.

—

Տրապիզոն, 30 մայիսի

1905-ին մտադրութիւն ունէի Տրապիզոնի շուրջը թոքախտաւորներու համար սանատորիա մը հիմնելու: Այդ նպատակով իմ ծանօթներու և բարեկամներու շրջանում գումար մը ժողվեցի, բայց ռուսական յեղափոխութիւնը արգելք եղաւ հարկաւոր եղած ամբողջ գումարը գտնելու. այսուհանդերձ, առաջին քայլերուս յաջողութենէն խրախուսուած և վստահ, որ հարկաւոր դրամը միշտ կը գտնեմ, սկսայ դիմումներ ընել իրաւունք ստանալու և գործի ձեռնարկելու համար: Այդ նպատակով տեղւոյս ռուսական հիւպատոսի միջոցով դիմեցի Տրապիզոն եկած բոլոր վալիներուն, ու անձամբ ալ Պոլիս ու մինչև Պետերբուրգ՝ դեսպանի և արտաքին գործոց մինիստրութեան դիմեցի, բայց Թիւրքիոյ հին ըէժիմի միջոցին անկարելի եղաւ իրաւունք ստանալ:

Որոշեցի, առանց իրաւունքի, իբրև մասնաւոր անհատ, շէնք մը շինել և իբրև հիւանդանոց մէջը հիւանդներ ընդունիլ, ապահով, որ, մի այդպիսի հիմնարկութիւն բանալէ վերջ, ռուսական հիւպատոսը թոյլ չպիտի տար որ նորէն գոցէին զայն: Ուստի Տրապիզոնի երկու պատուաւոր քաղաքացիներու հետ գացի հողը գնելու, որու արժէքը գնահատուելէն յետոյ պաշտօնական բոլոր գործողութիւնները կատարեցի, երբ, վերջին պահուն, հողի սեփականատէրերէն մէկը բացարձակապէս մերժեց իր հողաբաժինը ծախելու: Մինչ այս մինչ այն, հին ըէժիմը տապալեցաւ, նորը եկաւ: Ինչ որ առաջ իբրև անհատական և գաղտնի կընէի, կրնայի այս ազատութեան շրջանին մէջ աւելի լայն հիմերու վրայ դնել, տալով գործին հասարակական հիմնարկութեան մը ձևը: Բայց նկատելով մեր ազգային վարչութեանց տակ գտնուած հիմնարկութիւններու խղճալի վիճակը, գիտնալով միանգամայն թէ սանատօրիայի մը համար որքան բարեխիղճ վարչութիւն և խնամք է հարկաւոր, չվստահեցայ զայն յանձնել տեղւոյս ազգային վարչութեան: Միակ բարեգործական մարմինը, որ կարող էր Թիւրքիայի մէջ այս գործը գլուխ հանել, Եգիպտոսի Հայոց Բարեգ. Միութիւնն էր, ուստի այս նպատակով, վերջին փորձ մըն ալ ընելով, դեռ վերջերս դիմեցի Պոլիս՝ Գաբ. էֆ. Նորատունկեանին և դօքթոր Տաղաւարեանին, խոստանալով անոնց իմ բոլորանուէր օժանդակութիւնը և պատրաստութիւնը գտնելու՝ որչափ դրամ որ հարկաւոր կը լինէր, այս գործը գլուխ հանելու համար: Չնայելով սակայն, որ յիշեալ յարգելի էֆէնդիները խիստ համակրանքով վերաբերուեցան դէպի իմ առաջարկութիւնը և ձեռնարկութիւնը, բայց և այնպէս պատասխանեցին, թէ ներկայիս Միութիւնը, պարագաներու բերմամբ, ստիպուած ըլլալով հանապազօրեայ հացի կարօտեալներուն նուիրել իր բոլոր գործունէութիւնը՝ անկարող է առայժմ իր ուժերը ցրուել սանատօրիայի նման մի հաստատութեան վրայ, որու պահանջը անմիջական չէ. ու խորհուրդ տուին ինձ առժամապէս յետաձգել այդ գործը, կամ թէ զայն իրականացնելու համար մի նոր և ուրոյն մարմին ստեղծել:

Ահա այսպիսի պարագաներու մէջ, ուրիշ միջոց չունենալով տարիներէ ի վեր փայփայած գաղափարս իրագործելու և վերջ մը տալու համար մութ անկիւններէ նետուած կեղտոտ զրպարտութիւններու, որոշեցի ետ վերադարձնել բոլոր բարեկամներուս՝ այն գումարները, որ ինձ յանձնած էին, յայտնելով անոնց իմ խորին շնորհակալութիւնը իմ վրայ ունեցածնին վստահութեան համար, ներողութիւննին խնդրելով միանգամայն որ չկարողացայ իրականացնել մեր բոլորիս սրտին մօտիկ այդ գործը: Բժ. Ե. Մինասեանց

—

Վարագայ վարժարանի սաներուն

Վան, 15 յունիս

Մեծ ուրախութեամբ կը յայտնենք ձեզ, որ Վանի մէջ կազմակերպուած է «Վարագայ Հայրիկեան Սաներու Միութիւն»՝ նպատակ ունենալով յոբելեանի առիթով հաստատել մեր Արծիւ Հայրիկի տպարանը, անոր յիշատակը յաւերժ անմահացնելու համար: Ուստի կը խնդրենք, որ Վարագայ այն բոլոր սաները, որոնք արտասահմանի և Թիւրքիայի զանազան քաղաքներ կը գտնուին, իրենց բարոյական և նիւթական օժանդակութիւնը չխնայեն:

Գրութիւններ և նուէրներ ուղարկել այս հասցէին.—Վան, Գարեգին Մխիթարեանց, գանձապահ Վարագայ Սանուց Միութեան:

Վարագայ Հայր. Սանուց Միութիւն

—

Բաց նամակ Հայկ Ազատեանին

Մեծէգ, 14 յունիսի

«Մշակի» այս տարվայ համարներից մէկում յայտարարել էիք, որ անցեալ սեպտեմբերին Մեծէգում, Սաքզուարում, Նիշաբուրում և Ղօչանում յօգուտ Խաչ. Աբովեանի արձանի կառուցման հանգանակված գումարը իրաւունք էք համարել ձեր պատասխանատուութեան տակ պահել ձեզ մօտ, շարունակելու համար:

Որովհետև՝ 1) նուիրատուները ձեզ այդպիսի իրաւունք չեն վերապահել, 2) շուտով կը լրանայ հանգանակութեան տարին, 3) ի նկատի ունենալով որ նուիրատուները վստահացել են ձեզ իբրև մեր առևտր. տան նախկին հաշուապահի և այժմ բարձրացրել են իրաւացի տրտունջներ առևտր. տան հասցէին, ուստի հրապարակով պահանջում ենք հանգանակված գումարը անմիջապէս հասցնել Բ. Հ. Կ. Միութեան և ի միամտութիւն նուիրատուների յայտարարել թերթերում:

«Յ. Տէր-Սարգսեան, Վ. Արութչեան և Ա. Գէորգեան» առևտր. տան Մեծէգի բաժանմունքի կառավարիչ՝ Մ. Յարութիւնեան

—

Բաց նամակ Կ. Կուսիկեանցին

Արմաւիր, 15 յունիսի

Մօտաւորապէս մի ամիս առաջ՝ ձեր ազգական Յովհաննէս Կուսիկեանցը ինձ պատմեց հետևեալը:

Հանգուցեալ Յովսէփ Պետրոսեան Կուսիկեանցը կտակել է Լազարեան ճեմարանին 23,000 ր., որի տոկոսներով պիտի սովորեն Արմաւիրի երեխաներից և այս կտակի ու գումարի մասին, յիշեալ Յովհաննէս Կուսիկեանի ասելով, ոչ մի տեղեկութիւն չունի Լազարեան ճեմարանը. չը նայելով որ մօտ 5 տարի անցել է, նոյն իսկ գումարը մնում է մասնաւոր մարդու մօտ, այլ ոչ թէ մի որևիցէ դրամատուն, և ոչ մի հաշիւ չէ տրված հինգ տարվայ ընթացքում: Եթէ հանգուցեալը կտակ է թողել, անշուշտ ձեզ յայտնի կը լինի, ուստի ցանկալի է ճիշդը իմանալ: Որովհետև սա նշանաւոր ու առաջին դէպքն է չերքէզախոս հայերի մէջ և արժանաւոր մարդու կտակ, ուստի ցանկալի էր որ մահուզի տակ չը մնայ:

Ձեր ազգական Յովհ. Կուսիկեանի ասելով՝ մանրամասնութիւնը յայտնի է միայն ձեզ, ուստի յուսով եմ, որ ձեր բացատրութիւնը լոյս կը տեսնի «Մշակի» էջերում:

Անդրէաս Յակոբջանեան

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ

Թաւրիզ, 24 յունիսի

Ռուսաց զօրքի կողմից ձերբակալված ոստիկանների քննութիւնը վերջացաւ, և յանցաւոր ճանաչվեցին երկուսը, մէկը մի հարիւրապետ, միւսը՝ հասարակ ոստիկան, որը գանակոծ էր արել օղեվաճառ ռուսահպատակ Յակոբին առաջինի հրամանով: Ռուսաց հիւպատոսը պարսից կառավարութիւնից պահանջեց յիշեալ յանցաւոր երկու նազմիէների պատժվելը: Կառավարութիւնը՝ բաւարարութիւն տալու համար ռուսներին, ամսիս 17-ին, Ալա-Ղափու հրապարակում, ռուսաց հիւպատոսարանից ուղարկված մի պաշտօնեայի և խուռն բազմութեան ներկայութեամբ, խարազանահեծ արեց նէզմիէներին: Մնացած ոստիկաններն ազատ արձակվեցին բանտից, և այսպիսով վերջացած կարելի է համարել տեղի ունեցած ինցիդենտը:

Նախընթաց թղթակցութիւններիցս միոյում գրել էի գեն.-նահանգապետ Մուխբիր-ուս-Սալթանէի և հիւպատոսական մարմնի միջև կատարված բանակցութիւնների՝ մի հարցի մասին: Նահանգապետը շրջաբերականով պահանջ էր ներկայացրել, թէ Պարսկաստանում ապրող օտարահպատակները ազատ չը համարվեն այն ուղղակի կամ անուղղակի հարկերից, որոնց ենթարկված կը լինեն բոլոր պարսկահպատակները, և առհասարակ արտաքին միջամտութիւններից Պարսկաստանը զերծ համարվի: Այս

[illegible]

Այս օրերս [illegible] 2—3 օրով փակւեց [illegible]

[illegible]

Հայկունի

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐ. ՀԵՌ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

26 յունիսի

ՊՈԼՏԱՎԱ. [illegible]

ՍԱՄԱՐԱ. [illegible] 140 [illegible]

ՎԼԱԴԻՎՈՍՏՕԿ. [illegible]

ՕՍՏՐՈՎ. [illegible]

ԽԵՐՍՈՆ. [illegible] «Լօվկիյ» և «Լօվկիյ» [illegible] 50 հոգի [illegible]

ՏԱՂԱՆՐՕԳ. [illegible]

ՕԴԵՍՍԱ. [illegible]

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. 1910—1911 թւի ընթաց- [illegible]

ժար արտադրելու անհրաժեշտ շաքարի քանակը ֆինանսների մինիստրի կողմից սահմանված է 70 միլիօն պուդ, անձեռնմխելի պահեստի համար 8 միլիօն. ամենաբարձր արժէքը 1910 թ. սեպտեմբերի 1-ից մինչև 1911 թ. յունվարի 1-ը պուդին լինելու է 4 ր. 10 կ., իսկ յունվարի 1-ից մինչև 1911 թ. սեպտեմբերի 1-ը 4 ր. 20 կ.:

Տեղեկատու բիւրօն զինուորական մինիստրութեան մէջ ունեցած տեղեկութիւնների հիման վրա հերքում է «Բերլինէր-Տագեբլատի» տուած այն լուրը, թէ Պետերբուրգում ձերբակալված բարօն Ունգերն-Շտերբերգը օտարերկրեայ մի ինչ-որ զինուորական գործակալի յանձնարարութեամբ փողեր էր տալիս ռուս օֆիցերներին, որոնք աշխատում էին որպէս միջնորդներ:

ԲԼԱԳՕՎԷՇՉԵՆՍԿ. Երեք դիմակաւորված զինված մարդկանց ձեռքով կողոպտված է Միխայլօվկայի պօստատան բաժանմունքը 26,140 րուբլու քանակութեամբ:

ՄՕԳԻԼԵՎ. Գօրէցկայա գաւառի Բարաչէվա աւանում հրդեհից այրվել են 64 տներ, ի թիւս որոց արքունական գինեխանութը:

ԽԵՐՍՈՆ. «Լօվկիյ» և «Վամպօս» շոգենաւերի ընդհարման ժամանակ սպանված է ֆէլդշերը, ծանր այրուածքներ են ստացել 26 ճանապարհորդներ և թեթև՝ 8 հոգի: Հիւանդանոցներում մեռել են 5 հոգի, մեծ մասամբ առևտրականներ: Օգնութեան է շտապել Ռուսական Ընկերութեան «Польза» շոգենաւը: Այնտեղ գնացել են նահանգապետը, պրօկուրօրը, դատաստանական քըննիչը և այլն:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. Կիէվի գաւառում կարկուտը փչացրել է 1400 դեսեատին հացի ցանքսը, Նիժէգօրօդեան նահանգի Արզամասի գաւառում՝ 900, Սամարայի նահանգի Նիկօլայէվի գաւառում՝ 1610:

ՑԱՐՍԿՕԷ-ՍԵԼՕ. 200-ամեակի առիթով սկսված տօնահանդէսը վերջացաւ ժողովրդական զբօսանքով և կինէմատօգրաֆիական պատկերացոյցներով պալատական մուրճէյում: Ցուցադրվեցին պատմական պատկերներ Պետրոս Մեծի կեանքից և երգիծաբանական տեսարաններ:

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ

Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ

Յ. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Տ Ո Ւ

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

(Ամառնային երթևեկութիւն)

(Ժամերը նշանակված են Թիֆլիսի ժամանակով)

ԹԻՖԼԻՍԻՑ ՄԵԿՆՈՒՄ Է

ԲԱԳՈՒ՝ մարդատար № 12 գնացքը՝ 2 ժ. 38 ր. ցերեկ., Գանձակ է հասնում 9 ժ. 9 ր. երեկ., Եւլախ՝ 11 ժ. 20 ր. գիշերվայ, Հաջի-Կաբուլ՝ 4 ժ. 16 ր. գիշ., Բալաջարի՝ 8 ժ. 1 ր. առաւօտ., Բագու՝ 8 ժ. 48 ր. առաւ.: Արագ № 2 գնացքը՝ 8 ժ. 15 ր. առաւ., Գանձակ է հասնում 1 ժ. 28 ր. ցեր., Եւլախ՝ 3 ժ. 6 ր. ցեր., Հաջի-Կաբուլ՝ 7 ժ. 15 ր. երեկ., Բալաջարի՝ 10 ժ. 8 ր. գիշ., Բագու՝ 10 ժ. 53 ր. գիշ.: Պօստատար № 4 գնացքը՝ 10 ժ. 4 ր. գիշ., Գանձակ է հասնում 4 ժ. 18 ր. գիշ., Եւլախ՝ 6 ժ. 26 ր. առաւ., Հաջի-Կաբուլ՝ 11 ժ. 23 ր. առաւ., Բալաջարի՝ 3 ժ. 13 ր. ցեր., Բագու՝ 4 ժ. 45 ր. ցեր.:

ՋՈՒԼՖԱ-ԵՐԵՒԱՆ՝ պօստատար № 74/75 12 ժ. 22 ր. գիշ., Ալէքսանդրօպօլ է հասնում 11 ժ. 21 ր. առ., Էջմիածին կայար.՝ 4 ժ. 49 ր. ցեր., Նախիջևան՝ 10 ժ. 51 ր. գիշ.. Ջուլֆա՝ 12 ժ. 29 ր. գիշ.: Ապրանքատար-մարդատար՝ 4 ժ. 15 ր. ցեր., Ալէքսանդրօպօլ է հասնում 3 ժ. 10 ր. գիշ., Էջմիածին՝ 8 ժ. 38 ր. առաւօտեան, Երևան՝ 10 ժ. 9 ր. առ.. և սրանից դէնը այլևս չէ գնում:

ԲԱԹՈՒՄ՝ մարդատար № 5՝ 7 ժ. 31 ր. երեկ., Միխայլօվօ է հասնում 11 ժ. 45 ր. գիշ., Բաթում՝ 9 ժ. 30 ր. առաւ.: Պօստատար № 3՝ 12 ժ. 24 ր. ցեր., Միխայլօվօ է հասնում 5 ժ. 47 ր. երեկ., Բաթում՝ 3 ժ. 25 ր. գիշ.: Արագ № 1 գնացքը՝ 10 ժ. 36 ր. գիշ., Միխայլօվօ է հասնում 2 ժ. 39 ր. գիշ., Բաթում՝ 10 ժ. 49 ր. առաւօտեան:

ԲՈՐԺՈՄ՝ մարդատար № 7/8 8 ժ. 28 ր. առ., Միխայլօվօ է հասնում 12 ժ. 42 ր. ցեր., Բօրժօմ՝ 2 ժ. 3 ր. ցեր.: Մարդատար № 9/10 3 ժ. 36 ր. ցեր., Միխայլօվօ է հասնում 7 ժ. 56 ր. երեկ., Բօրժօմ՝ 9 ժ. 13 ր. գիշերվայ.

ԹԻՖԼԻՍ Է ՀԱՍՆՈՒՄ

ԲԱԳՈՒԻՑ՝ պօստատար № 3՝ 12 ժ. 24 ր. ցեր.: Արագ № 1 գնացքը՝ 10 ժ. 36 ր. գիշ.: Մարդատար № 11՝ 6 ժ. 58 ր. առ. (այս գնացքը Բաթում չէ գնում):

ԲԱԹՈՒՄԻՑ՝ արագ № 2 գնացքը՝ 7 ժ. 25 ր. առաւ.: Պօստատար № 4՝ 9 ժ. 4 ր. երեկ.: Մարդատար № 6՝ 11 ժ. 4 ր. առ. (այս գնացքը Բագու չէ գնում):

ՋՈՒԼՖԱ-ԵՐԵՒԱՆԻՑ՝ պօստատար № 72/73 6 ժ. 8 ր. առաւ.: Մարդատար-ապրանքատար՝ 6 ժ. 33 ր. երեկոյեան:

ԲՕՐԺՕՄԻՑ՝ մարդատար № 9/10 8 ժ. 8 ր. երեկ.: Մարդատար № 7/8 6 ժ. 28 ր. առաւ.

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

ՎԱՀԱՆ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Ամառը գտնվում է ՊԵԱՏԻԳՕՐՍԿՈՒՄ (Կովկաս. հանք. ջրերում), որտեղ ընդունում է հիւանդներին մինչև սեպտեմբեր: Верхній бульваръ, д. кн. Гирей.

(Ե. Հ. Կ.) 565. 0—19

Բ Ժ Ի Շ Կ

Գ. Յ. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ

Ներքին և վիրաբուժական (խիրուրգ.) հիւանդութիւններ.

Ընդունելութիւնը (առաւօտեան ժ. 11—1. / երեկոյեան ժ. 5—7.

Արաս-Արաքսկայա, տուն Միրիմանովի:

(Ե. Հ. Կ.) 725. 100—8

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

Հիմնված 1880 թ.

(Կուկիա, Վօրօնցօվի արձանի հանդէպ)

Ամէն օր, բացի կիրակի օրերից

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ

Բ. Ա. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան և վեներական (սիֆիլիս) հ.:

Կ. Մ. ՋԻԿՕՎԱՆԻ—9½—11 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային:

Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆ—10—11 ժ. մանկաբարձութեան, կանանց և երեխայոց հ.:

Ն. Տ. ՄՈՒԼԻՆ—10—12 ժ. ականջի, կոկորդի և քթի հիւ.:

Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—11—12 ժ. մորթու, վեներակ., վիրաբուժութեան և միզասեռ. հ.

Ա. Մ. ՓՈՂԻՆՕՎ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.:

ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ Պ. Ս. ՋԻԼԲԵՐՇԱՑ—12½—1½ ժ. մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.:

Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—1—1½ ժ. ներքին և երեխայոց հիւ.:

Բ. Գ. ԱՂԱՍԱՐԵԱՆ—1½—2 ժ. ներքին և երեխայոց հ.

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ

ԿԻՆ ԲԺԻՇԿ Պ. Ս. ՋԻԼԲԵՐՇԱՑ—6—6½ ժ. մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.:

Ի. Ֆ. ՄԱՐՑԻՇԵՎՍԿԻ—6—7 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.:

Վճարը 50 կ.: Չքաւորները ձրի: Համախորհրդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:

Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝

Բժշկապետ Բ. Նաւասարդեան

103. 0—69

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

GRAND-PRIX ВЫСШАЯ НАГРАДА БРЮССЕЛЬ 1905.

ОТЪ ВЕСНУШЕКЪ и ЗАГАРА

КРЕМЪ

МЕТАМОРФОЗА Т-ва А. М. ОСТРОУМОВА.

ПРОДАЕТСЯ ВЕЗДѢ.

Остерегайтесь поддѣлокъ. Требуйте настоящій КРЕМЪ Т-ва А. М. ОСТРОУМОВА.

ПРИ КАЖДОЙ БАНКѢ БРОШЮРА „БОРЬБА съ ВЕСНУШКАМИ".

(Ե. Ու.) (M. 187592) 687. 10—7

Թ Ա Ւ Ր Ի Զ Ի

Արամեան և ս. Աննայեան երկսեռ դպրոցների համար հարկաւոր են ԵՐԿՈՒ ՎԱՐԺՈՒՀԻՆԵՐ, մէկը ձեռագործի (18 դասով), իսկ միւսը ֆրանսերէնի, բնական և այլ առարկաների համար (24 դասով): Հարկաւոր է նաև ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ ՄԻ ՀՄՈՒՏ ՈՒՍՈՒՑԻՉ: Պայմանների մասին դիմել Ա. Տէր-Վարդանեանցին, հիւրանոց «Վիկտօրիա», ժամը 9—10 առաւօտեան:

(Ե. Հ. Կ.) 787. 3—1

ՀՐԱՏ. ԲԱԳՈՒԻ ԿՈՒԼՏ. Մ. ՀՕՂԱՅԻՆ ՍԵԿՑԻԱՅԻ

Լոյս տեսաւ

„ԿՕՕՊԵՐԱՑԻԱ"

մասն I.

դաս. ՍԱՄՍՈՆ ԳԱԼԱՋԵԱՆԻ

Դիմել հայ գրավաճառներին կամ հեղինակին՝ Типографія „Эпоха", Гановская № 3. Тифлисъ.

Գինն է 20 կոպ. / Գինն է 20 կոպ.

(Ու. Կ. Ե.) 770. 3—3

«ՄՇԱԿԻ» ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆԸ

վաճառվում են

1) «Հայոց եկեղեցու վերանորոգութեան խնդիրը», Երուանդ վ. Տէր-Մինասեանցի գինը 25 կ.

2) «Մի հնչիւնին մի գիր» (վեպագրութիւն), Ստ. Մալխասեանցի գինը 20 կ.

3) «Ընկերվարութիւն և հայ ընկերվարականներ», Մուշեղ եպ.-ի, գինը 30 կ.

Օտար քաղաքներից դիմողները իւրաքանչիւր գրքին 7 կ. աւելի են վճարում, որպէս ճանապարհածախս: Գրքերի գինը կարելի է վճարել և պօստային մարկաներով:

(Օ. Մ.) 704. 10—10

Եկատերինօդարի հայոց դպրոցի համար

ՀԱՐԿԱՒՈՐ Է

ՄԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉ

27 դասով և 800 ր. ռոճիկով: Աւանդելու է հայոց լեզու, թւաբանութիւն, հայոց պատմութիւն, բնագիտութիւն (2 դ.) և ընդհ. աշխարհագրութիւն (2 դ.):

Ցանկացողները դիմեն Հոգաբարձութեան:

(Ա. Օ.) 782. 5—2

Երևանի ՀԱՅՈՑ ՀՈԳԵՒՈՐ ԴՊՐՈՑԻ բարձր դասարանների համար հարկաւոր է

Մի լեզուագէտ-մասնագէտ

ՈՒՍՈՒՑԻՉ

ռուսաց լեզուի, ռուսաց գրականութեան և ռուսաց պատմութեան համար շաբաթական 24 դասով և 70 ր. դասադրով: Ցանկացողները իրանց խնդրագրերի հետ պէտք է ներկայացնեն ուսման իսկական վկայագրերը կամ նրանց վաւերացված պատճէնները:

Խնդրագրերը պէտք է ուղղել Երևան՝ Հոգաբարձութեան հասցէով:

(Ե. Ու.) 756. 3—3

КРЕМЪ НЕЛЛИ

NELLY'S CREAM.

Англійская аристократія предпочитаетъ всѣмъ другимъ средствамъ именно „Кремъ Нелли", какъ лучшее для смягченія кожи лица, рукъ и бюста. Въ Лондонѣ расходится до 1.000.000 бан. ежегодно.

Кремъ Нелли уничтожаетъ всѣ недостатки кожи, загаръ, веснушки, пятна и т. п.

Продажа у Мюръ и Мерилизъ, Гетлингъ, Акц. О-ва Н. Эрмансъ и К° и пр., а также во всѣхъ апт. и парфюмерн. магаз. Россіи.

Одной банки достаточно, чтобы убѣдиться въ его поразительномъ дѣйствіи.

Цѣна 1 р. 25 к. и 2 р. 25 к.

Въ провинцію налож. платежемъ на 50 к. дороже.

Для всей Россіи единств. складъ МОСКВА, Пречистенка, Б. Власьевскій пер., д. 3.

Շուտով լոյս կը տեսնի

ՄԻ ԷՋ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԻՑ

(Փողովածու)

Գինը առայժմ 30 կ.

ՍԵԴՐԱԿ ՄԱՆԴԻՆԵԱՆ

Соломоновская ул., д. № 21.

ՎԱՐԱԳԱՅ ՅՕԲԵԼԵԱՆԻ ԱՌԻԹՈՎ

Հայոց Խրիմեան Հայրիկի

Օտականի պարտէզում գեղանի ֆօտօ-գրաւիւր ընտիր պատկերը հատը 1 ր. 50 կ.-ի փոխարէն մեկ րուբլի մինչև յուլիսի 1-ը, այնուհետև դարձեալ 1 ր. 50 կ.:

Ցանկալի է, որ այս պատկերը տարածվի և Թիւրքահայաստանում:

Նպատակայարմար Եմէր Յօբելեար Վարագայ ժողովրդին:

120 ՀԱՏԸ 100 ՌՈՒԲԼԻ

Դիմել՝ ТИФЛИСЪ. БЮРО ПЕЧАТИ. Мадатовская, 5.

(Կ. Ե. Ու.) 698. 10—10

ԴՊՐՈՑԻ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՐԿԱՒՈՐ Է

ՄԻ ԲՆԱԿԱՐԱՆ

7—8 ՍԵՆԵԱԿՈՎ

II, III և IV խաղամասերում

Սենեակները պէտք է լինեն չոր և լուսաւոր. բնակարանը պիտի ունենայ յարմար բակ և ջուր:

Դիմել Յ. Մելիք Բախտամեանին՝ Пушкинская № 3. կամ Գ. Վարդանեանին՝ Ванкскій пер. № 7.

(Ե. Ու.) 755. 3—3

Լ. Լալեի լաբօրատօրիայի Օրլեան քաղաքում (Ֆրանսիա)

ԵՕԴԻՐԻՆ ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԴԵՇԱՆԻ

(Iodhyrine du d-r Deschamp)

ՇԱՏ ԸՆԴՈՒՆՎԱԾ ՄԻՋՈՑ

ՉԱՂԱՆԱԼՈՒ ԴԷՄ

որ խորհուրդ են տալիս բժիշկները, փաստը հետևանքներով. Բժշկապետ Դէշանի Եօդիրինը նշանաւոր միջոց է համարվում չաղութեան դէմ. Նրա աջող ներգործութիւնը նկատվում է հենց բժշկութեան սկզբում:

Բժշկապետ Դէշանի Եօդիրինը բոլորովին անվնաս է օրգանիզմի համար:

Հեռացնում է չաղութիւնը աստիճանաբար շատ կարճ ժամանակամիջոցում:

Արկղիկի գինը, որ պարունակում է 60 դեղահատեր, արժէ 4 ր. 25 կոպ.:

Ծախվում է բոլոր դեղատներում և դեղատնային խանութներում:

Ընդհանուր ներկայացուցչութիւնը Ռուսաստանում

Торговый Домъ ЛЮКСЕНБУРГЪ и К-о, Варшава, Журавья, 40.

(8.18,28) (B. 41106) 707. 5—3

ՏԱՐԱԾ ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՒՄԱՐՆԵՐ

75.000, 40.000, 20.000, 15.000, 10.000 ԵՒ ԱՅԼՆ.

ԿԱՌԱՎԱՐՉ. ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԱԽԱՂ բաժանված ՀԻՆԳ կարգի, որ խաղացվում է Վարշաւայի Պետական բանկում:

ՎԻՃԱԿԱԽԱՂԱՅԻՆ ՎԻՐՉՈՒԹ. մասնաւոր անձերին անմիջականապէս տոմս չէ ծախում: Տոմսերի վաճառումը կատարվում է լիագոր-կօլլէկտօրների միջոցով:

Պօստային և վճակահան. աղիւսակներն ուղարկելու ծախսերը բանկի հաշւին:

Տարած գումարները վճարում ենք խսկոյն՝ տոմս ներկայացրած օրը:

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ՝

I կարգ. յուլիսի 27-ին և 28-ին 1910 թ.

II » օգոստ. 27-ին և 28-ին 1910 թ.

(հին տոմարով)

I կամ II կարգերին մասնակցելու գները.

(առանց իրաւունքի՝ մասնակցելու միւս կարգերին)

ա) ԴՈՒՐՍ ԳԱԼՈՎ տոմսի արժէքը՝ տանելու դէպքում.

Ամբողջ տոմսը 8 ր. ½ տոմսը 4 ր., ¼ տոմսը 2 ր.:

բ) ԱՌԱՆՑ ԴՈՒՐՍ ԳԱԼՈՒ տոմսի արժ.՝ տանելու դէպքում.

Ամբողջ կամ 4/4 տ. 10 ր., ½ տ. 5 ր., ¼ տ. 2 ր. 50 կ.

1/10 տասն ամբողջ տոմսերի . . . . 10 ր. — „

1/20 „ „ „ . . . . 5 ր. — „

ԲՈԼՈՐ 5 ԿԱՐԳԵՐԻ ՓԱՅԵՐԸ. 1/5 մ. տոմսի 19 ր. 60 կ.

Ընդունվում է մասնավճարով՝ կէսը պատուիրելուց, կէսը՝ նոյեմբերին: 1/10 „ „ 10 ր. — „ ; 1/20 „ „ 5 ր. — „

Մինչև 5 ր. գումարը կարելի է ուղ. պօստային մարկաներով:

Банкискій Домъ ВАРШАВА, БРАТСКАЯ 18. Л. З. ЛАНДАУ и К°. Հասցէ հեռ. համար. „ВАРШАВА ЛАНДАУБАНКЪ"

(25,29,3) (B. 42737) 750. 3—2

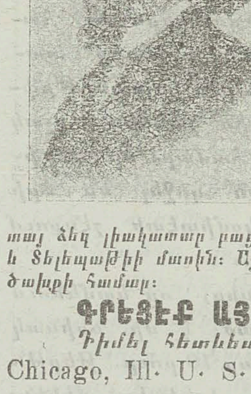

ՀԻՊՆՕՏԻԶՄ

ԴՈՒՔ ԿԱՐՈՂ ԷՔ ՀԻՊՆՕԶԱՑՆԵԼ

Հիպնօտիզմը բնական ձիրք չէ: Ամէն ոք կարող է տիրապետել այս խորհրդաւոր գիտութեան:

Հիպնօտիզմ սովորելը նոյնքան հեշտ է, որքան ուտել խմելը:

Հիպնօտիզմը կը բժշկէ հիւանդութիւններ և կուղղէ մոլորութիւններն ու վատ բարքերը:

Հիպնօզական ցուցահանդէսները չափազանց զուարճալի են:

Սովորեցէք հիպնօզացնելու արուեստը: Մշակեցէք ձեր մէջ ներշնչելու զօրութիւնը և այդ սքանչելի ուժի միջնորդութեամբ դարմանեցէք հիւանդութիւններ, տուէք ապշեցուցիչ ցուցահանդէսներ թատրօններում կամ մասնաւոր սրահներում և դարձէք պրօֆէսիօնալ հիպնօտիստ:

Սովորելու ծախքը շատ չնչին է:

Ստացէք իմ «Ինչպէս հիպնօսացնել» պատկերազարդ գրքոյկը, որը կը տայ ձեզ լիակատար բացատրութիւն Հիպնօտիզմի, Մեսմերիզմի, Հոգեբուժութեան, Ներշնչման, Հոգետեսութեան և Տելեպաթիի մասին: Այս գրքոյկն ստանալու համար պիտի ուղարկել 10 կօպէկի նամակադրոշմ ճանապարհածախսի համար:

ԳՐԵՑԷՔ ԱՅՍՕՐ: Գրեցէք ձեր անունն ու հասցէն որոշ:

Դիմել հետևեալ հասցէով՝ Америка. Haroutun Shekerjian. 2030 Indiana Ave. Chicago, Ill. U. S. A.

(Ե. Չ.) 689. 100—8

„ԳՈՒՏՏԷՆԲԵՐԳ" ԳՐԱԽԱՆՈՒԹՈՒՄ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ

«Կենդանիների գոյները», Ն. Սարգսեանի	15 կ.
«Հայաստանը երբեմն և այժմ», Ի. Յարութիւնեանի	20 կ.
«Պատմութիւն Եղիշէի», էժանագին հրատար.	20 կ.
«Ղազար Փարպեցի» » »	30 կ.
«Կիրակոս Գանձակեցի» » »	30 կ.
«Ժողովրդական խաղեր», Մ. Աբեղեանի	50 կ.
«Մեղուաբուծութիւն», 108 պատկերով, Վարդումեանի	75 կ.
«Բանահիւսութիւն», Ճաղարբէգեանի	60 կ.
«Բանահիւսութիւն», Հ. Առաքելեանի	50 կ.
«Հասան փաշայի հէքիաթը», Խաչեաթի	25 կ.
«Շիրինի և Ֆարհադի հէքիաթը», երգերով, Մխիթարեանի	30 կ.
«Լէյլու և Մաջնունու հէքիաթը», » »	30 կ.
«Ընտանիք», № I և II, Ս. Թառայեանի	30 կ.
«Ընկեր», № 1, հետաքրքրական, խմբ. Թառայեանի	10 կ.
«Անաթեմա», Լ. Անդրէևի, թարգմ. Ա. Յ.	1 ր. —
«Նոր Առաւօտ», Յ. Յակոբեանի	15 կ.
«Թմկաբերդի առումը», Յ. Թումանեանի	15 կ.
«Գեղարուեստ», № № I, II և III, պասմի ծախսով	6 ր. —
«Քաղաքակրթութեան պատմութիւնը», Սեներօսի	1 ր. —
«Ազատութեան ճանապարհին», Ա. Ահարոնեանի	80 կ.
«Մուրացանի երկասիրութիւնները», Ա. և Բ. հատոր	3 ր. —
«Ժողովրդական դպրոցների մեթօդիկա», Յ. Տ.-Մ.	1 ր. 50 կ.
«Հայոց ուսումնարանների ծրագիրը», խմբ. Ս. Տիգրանեանի	40 կ.

Դիմել՝ Тифлисъ, Книжный магазинъ «Гуттенбергъ», Г. И. Галустяну.

(Չ. Ե.) 775. 2—2

Յուլիսի 1-ին, հինգշաբթի

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐԿԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

մէջ տեղի կունենայ ԵՐԿՐՈՐԴ և ՎԵՐՋԻՆ ԱՃՈՒՐԴԸ ութ կալուածքների վերաբերմամբ, որոնք յունիսի 24-ին տեղի ունեցած աճուրդում մնացել են անվաճառ:

Նոյն օրը, նոյնպէս և հետևեալ օրը՝ ուրբաթ, տեղի կունենայ աճուրդ ԱԶԱՏ ԳՆԵԼՈՎ բոլոր այն կալուածքների վերաբերմամբ, որոնք մնացել են Ընկերութեան վրա նախկին աճուրդների ժամանակ:

Բոլոր վաճառվելիք կալուածքների ցուցակը կախված է Ընկերութեան շէնութեան մէջ: Վաճառքի պայմանների մասին տեղեկանալ Ընկերութեան գրասենեակում:

(Ա. Օ.) 778. 3—3

Типографія „Экономія" Большая Ванская № 3.